

Ο Ν Ο Υ Μ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

«Ενας λαός υψώνεται ήμω
δειξη πώς δε φοβάται την
ἀλήθεια—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φου
οικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'. ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 14 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ 1910 ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2 ΑΡΙΘΜΟΣ 383

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Γ. ΑΔΙΜΠΕΡΤΗΣ. Μιά διαδήλωση για τὰ εκπαιδευτικά νομοσχέδια.
- ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ. Δήλωση.
- ΓΡΑΜΜΑΤΑ στον κ. Πάλλη.
- ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γεροδίου (συνέχεια).
- » » Γράμμα στη «Φοιτητική Συντροφιά».
- ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Μουσικομάχους, άνοστες και νόστιμες κι όλων τῶ λογίων κουβέντες.
- Π. ΝΕΛΛΗ. Χωρισμός.
- ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΠΑΛΙΑΠΙΔΑΣ. Γράμματκ από τή Μάνη (Γ').
- ΕΝΑΣ ΠΑΙΔΙΟΣ. Τὰ Σαβατόβραδα του «Νουμά».
- ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ. Όρμές.
- Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ. Μιά ἀπόκριση (συνέχεια).
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΜΙΑ ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ

ΓΙΑ ΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΑ

Πολύ άδικος, πολύ άγριος, και φανερώνει στ' αλήθεια ότι είμαστε άμόρφωτοι, είναι ο πόλεμος που έγινε και γίνεται για τὰ νομοσχέδια του Υπουργού τής Παιδείας.

Δέν έφτασαν οι παλιές δημοκρατίες, δέν έφτασαν τὰ Εὐαγγελικά, δέν έφτασε ο πόλεμος για τὸ φιλέλληνα Villamowitz, δὲ μᾶς φτάνουν τόσες άλλες μουντζούρες που στολίζουν σὰ φράγμα περιοριστικὸ τὸ έλος τής εκπαίδευσης μας· αλλά ύψώνομε και δοφράγματα στο δρόμο που πήρε ή ανακαινιστική ιδέα μέσα σ' αυτό τὸ Πανεπιστήμιο και προσπαθοῦμε, με βρισιές και με σαχλαμάρες σὲ άρθρα να αποδείξωμε πὼς πρέπει να παυθοῦν. . . από φοιτητὲς πέντε-δέκα έξοχα παιδιά που έβαλαν τὸ μικρὸ τους όνομα κάτω από μεγάλη ιδέα κρυμμένη μέσα στο καταστατικὸ τής Συντροφιάς τους.

Νά παυθοῦν από φοιτητὲς γιατί μελετάνε πολύ! και γιατί σκέπτονται με επιστημονικὸ μυαλό (που τίς βρισιές δέν τίς λογαριάζει)· να παυθοῦν από φοιτητὲς γιατί είναι οί μόνοι φοιτητὲς που έκαναν στ' αλήθεια—πριν να τελειώσουν μάλιστα—τὴν πρωτότυπη έναίσιμη διατριβή που γυρεύουν τὰ νέα νομοσχέδια του Πανεπιστημίου.

Και ύστερ' απ' αυτό τὸ ξεσκισμένο φώναγμα ποῦκαναν και που δέν μπόρεσαν να πάνουν τους φοιτητὲς, ύστερ' απ' τὸ άσμα!! τους που νομίζαμε κύκνειο—είδανε άξαφνα οί δημοκόποι και οί συμφερωντολόγοι, ότι έχουν άλλη

φωνή να ρήξουν· ότι ο Υπουργὸς τής Παιδείας ο κ. Παναγιωτόπουλος αλλάζει τὸ σύστημα δλόκληρο τής εκπαίδευσης, αρχίζει. . . να αποξηραίνει τὸ έλος.

Και σηκώθηκαν τώρα όλοι μαζί, οί δάσκαλοι, οί θεολόγοι, οί δεσποτάδες και. . . δὲ συμμαζεῦονται. Σηκώθηκαν, για να ποῦμε εμείς τὴν αλήθεια, όχι αυτοί που λέν, αλλά καμιά εκατοστή του συμφερωντος επιστημονικοι άκόλουθοι και φωνάζουν πὼς τὰ νομοσχέδια αυτά καταστρέφουν δλοκλήρους Σχολάς!! και κάνουν συλλαλητήρια γι' αυτό, και διότι. . . προσβάλλονται από μερικά λόγια ένδς ύπασπιστοῦ του Υπουργού! και διότι προσβάλλονται από... σεμνοτυφίαν και διότι... γυρεύουνε να ρίξουνε τὸν Υπουργό.

Μά πρέπει όμως να καταλάβουν μια για πάντα (και για τελευταία φορά) ότι τὰ παλιά πέρασαν, ότι αυτοί είναι πολλὸ λίγοι και τὸ σπουδαιότερο, είναι άνθρωποι μόνο του συμφερωντος, ότι ή φωνή δέν κάνει τὴ δύναμη, αλλά ή ιδέα κ' ή ανακαινιση ένώνει τὰ ύγειά στοιχεία και ή ένωση κάνει τὴ δύναμη, και ότι όλοι οί άνθρωποι που ποθοῦμε τὴν ανακαινιση, τὴν άνθρῳωση και τὴ σωτηρία του έθνους μας, και όλοι όσοι νομίζουμε ότι εκείνο που έφερε τὴ μεγαλύτερη καταστροφή στο Έθνος μας είναι τὸ σύστημα τής εκπαίδευσης μας και τὰ επιστημονικά χάγια πολλῶν επιστημόνων· και ο σχολαστικισμός, όλοι λοιπόν όσοι σκεπτόμαστε έτσι, θα κάνωμε και μεϊς μια διαδήλωση, χωρίς φωνές όμως και χωρίς τρεξίματα και βρισιές, όλοι εμείς, που είμαστε πιστεύω και πιδ πολλοί, θα διαδηλώσουμε με τὴν ύπογραφή μας ότι θέλουμε και τὰ νομοσχέδια και τὸν Υπουργό, ότι τὰ θέλουμε αὐστηρότερα ακόμη και ότι ο αριθμὸς τῶν ύπογραφῶν μας δείχνει πὼς είμαστε περισσότεροι.

Γ. ΑΔΙΜΠΕΡΤΗΣ
Διπλωματοῦχος Μηχανικός, πρώην
διὰ διαγωνισμοῦ Μηχανικός τῶν
Δημ. Έργων τής Ἀγγλο-Αι-
γυπτιακῆς Κυβερνήσεως

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ,
Ἀγαπητά μου παιδιά,
Μεγάλη τιμή μου κάμνετε με τὸ καλό σας γράμμα.
Διάβασα και τὴν Προκήρυξή σας και τὸ Καταστατικὸ σας με προσοχή και με συγκίνηση. Και μπορῶ να τὸ ξεναφωναξω τώρα με τὸ Ζολά πὼς

«Η αλήθεια πήρε τὸ δρόμο της και τίποτε δέν τὴ σταματᾷ».

Πάντα τέλεγα πὼς οί Νέοι, και μονάχα οί Νέοι θα μᾶς φέρουν τὴ μεταρρύθμιση και τὴ Ζωή στον τόπο. Νά, που έξησα να δῶ τὴν προφητεία μου να τελιέται. Μποροῦσα, θαρρῶ, τώρα να ήσυχαξω. Ὅμως δὲ μου έρχεται να νικηθῶ δλότελα από τὰ γερατειά, και μ' όλον τὸν κόπο που νοιώθω πια τώρα, κάθουμαι τίς νυχτερινές μου ὥρες και τοιμάζω κάτι βιογραφικὲς Εϊκόνας από τὴ Βυζαντινή μας ιστορία, για παιδιά και για νέους. Αυτό τὸ έργο ελπίζω να μου τὸ ύποστηρίξετε μια μέρα.

Είμαι μαζί σας όσο αφορά τὸ μοίρασμα βιβλίων. Ὅμως όχι και χάρισμα. Πρέπει να μάθη τὸ ρωμιόπουλο πὼς ε,τι χρῆσιμο γράφεται έχει πολὸ μεγαλύτερη αξία από ένα στολδι π.χ., ή ένα ζαχαρωτό, που τὸ πλερώνει για να τάποχτήση. Πρέπει να μάθη να πλερώνη τὸ παιδί, κι όχι πια να προσμένη από ψυχικά. Λυποῦμαι που δὲ μου μείνανε αντίτυπα από βιβλία μου, να σας στείλω μερικά. Μά κι αν είχα, θα τᾶστελνα με τὸν έρο να πουλιῶνται, ἄς είναι και σὲ πολὸ μέτρια τιμή. Στις «Φυλλάδες του Γεροδήμου», που ξανατυπώνονται τώρα, σκοπεύω να βάλω μια μέτρια τιμή, και σάν τοιμαστή τὸ βιβλίο θα σας στείλω ὅσα αντίτυπα χρειάζεστε, σώνει να δέχεστε τὸν έρο μου.

Με πολλή αγάπη,
Πάντα δικὸς σας
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ
16—3—10.

ΧΩΡΙΣΜΟΣ

Σημάνουνε τὴν άγκυρα του καραβιοῦ, βαριά βαριά
Μὲς στοῦ ξανθοῦ μεσημεριοῦ, τὴ χρυσαφιά γαλήνη
Και σὺ, σὴν πρύμη του σπητός, φορεϊς κατάσπρη
φορεϊά
Και μαῦρα λιβανίσματα μέσα στη λαύρα χύνει

*Η πύρινη, μελαχροινή, φωτολουσμένη σου ματιά.
Και φεύγει τὸ καράβι σου· στο κύμα πίσω άφίνει
Τὴ βάρκα μου κι αὐτή, άπαλά κι άργά βουτάντας τὰ
κοιτιά
Μὲ τὸ γλυκό της φλοίσβισμα παρηγοριά μου δίνει.

*Εσένανε κοιτάω ψηλά μες στη χρυσή σπιθοβολιά
Του λαύρου του μεσημεριοῦ και τὰ στερνά μου τὰ
φιλά
Τρεμουλιασμένη μια ματιά, σπαρταριστά σου στέργει

Και μες στο χρυσογάλανο μεθήσι, μες στο φῶς τᾶχνῶ
Νοιώθω μὴν άέρωνη πνοή κάποιου έναν πόθο σκοτεινῶ
Μέσ' από τὸ καράβι σου, κάτι από με να παίρνη.
1909. Π. ΝΕΛΛΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟΝ Κ. ΠΑΛΛΗ

Ὁ κ. Ἀλέξ. Πάλλης ἔλαβε καὶ τὸ ἀκόλουθο γράμμα ἀπὸ δῆμο Μακεδονικό :

Ἀξιότιμε Κύριε Ἀλέξ. Πάλλη,

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν σας καὶ ἐλυπήθηκα διὰ τὴν ἀρρώστια, ἐχάρηκα ὅμως διότι ἐγείνατε καλὰ. Δὲν ξεύρω πῶς νὰ γράψω διὰ νὰ φανερώσω ὅ,τι ἔχω μέσα στὴν καρδιά μου. Ἐνα μόνον ξεύρω ὅτι μὲ μεθυσμένους δουλεῖα δὲν γίνεται, καὶ μεθυσμένοι εἶναι οἱ φανατικοὶ ὅσο δὲν πρέπει.

Οἱ Βούλγαροι ἔσαν ἤρχισαν νὰ ἐργάζωνται εἰς τὴν Μακεδονίαν, διεμοίραζον βιβλία ἑλληνικὰ μετὰ ἱστορίας καὶ παραμύθια βουλγαρικῆς ὑποθέσεως καὶ κατόπιν μισελληνικά, κατόπιν βιβλία μετὰ ἑλληνικὰ γράμματα, διότι ὁ λαὸς μόνον ἑλληνικὰ γράμματα ἐγνώριζε, καὶ λόγια εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ καὶ μετὰ ἐξήγησιν βουλγαρικὴν, καὶ κατόπιν μετὰ βουλγαρικὰ γράμματα, καὶ ἔτσι κατῳρθωσαν τόσα, καὶ ἡμεῖς τώρα τρίβομεν τὰ μάτια μας, διὰ νὰ ἐξυπνήσωμεν καὶ νὰ ἴδωμεν ὅ,τι οὐδέποτε ἐφαντάσθημεν.

Οἱ ἰδιοὶ μας διδάσκαλοι τοῦ Σχολείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας θέλουσι νὰ κρατῶσι τὸν λαὸν εἰς τὸ σκότος, καὶ ἀμαθῆ, διὰ νὰ ἔχωσιν αὐτὸν εἰς κτηνώδη κατάστασιν, πρᾶγμα τὸ ὅποιον γνωρίζετε πολὺ καλὰ.

Σὰς εὐχαριστῶ παρὰ πολὺ διὰ τοὺς χάρτας, τοὺς ὁποίους καὶ περιμένω, παρακαλῶ στείλατέ μου καὶ μερικὰς Ἰλιάδας καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλετε.

Διατελῶ μετὰ τιμῆς.

Ὅπως πρόθυμος

Σημ. τοῦ Νουμά. — Ἐπειδὴ μερικοὶ βρεθήκανε νὰ ποῦνε πῶς τὰ γράμματ' αὐτὰ ποὺ δημοσιεύουμε μπορεῖ νὰ μὴν εἶναι ἀληθινὰ μὰ σκαρωμένα στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» (!!!), δηλώνουμε πῶς τὰ πρωτόγραφα βρισκονται στὰ γραφεῖα μας, στολισμένα μετὰ ὑπογραφῆς καὶ μετὰ ἐπίσημες σφραγίδες, καὶ ὅποιος θέλει εἶναι λεύτερος νάρθει καὶ νὰν τὰ δεῖ. Ἄν τὰ τυπώσουμε δίχως ὑπογραφῆς, τὸ κάνουμε γιὰ νὰ μὴν πάρουμε κανένα στὸ λαίμω μας. ἀφοῦ καὶ τὴ Μακεδονία, καθὼς καὶ κάθε ἄλλη χώρα Ἑλληνική, τὴν τρομοκρατοῦνε ἀκόμα καὶ τὴ ρημάζουσι οἱ δύο λάμιες,

«ἡ λύσσα τοῦ καλόγερου,
τοῦ δάσκαλου ἢ μανία».

ΜΟΥΣΙΚΟΑΜΟΥΣΕΣ ΑΝΟΣΤΕΣ ΚΑΙ ΝΟΣΤΙΜΕΣ ΚΙ ΟΛΩΝ ΤΩ ΛΟΓΙΩΝ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

«Σήμερις εἴμαστε δύο, ἄβριο θὰ βρεθοῦμε τρεῖς, μεθάβριο περισσότεροι» γράφοντας ἀφτὰ στὸ ἀπόσωμα τῆς μελέτης μου «Γιὰ Ὁδεῖα καὶ γιὰ τ' Ὁδεῖο» («Νουμάς» ἀρ. 378) δὲ φανταζόμουν πῶς ἀμέσως στὸν κατοπινὸ ἀριθμὸ τοῦ Νουμά θ' ἀληθῆψουνε τὰ λόγια μου· καὶ ὅμως ἔτσι εἶναι· νὰ, καὶ ὁ κύριος Γ. Λαμπелὲτ καὶ τὸ ἄρθρο του στὸ Νουμά· μουσικὸς καὶ ἀφτὸς ποὺ μᾶς παρουσιάζεται σήμερις καὶ δημοτικιστὴς γερός· καὶ νὰ, ποὺ γενήκαμε πιά τρεῖς μουσικομάλλιαροι καὶ tres facient collegium ποὺ λένε καὶ τὰ Λατινικά.

Μὰ καὶ ἂν ἀκόμα ὁ κύριος Λαμπелὲτ ἐγράφε στὸ Νουμά ὄχι ἀπὸ πεποίθησιν, παρὰ μόνον ἐπειδὴ στὸ φύλλο ἀφτὸ κατὰ σύμπτωσιν μιλήσανε κάμποσοι φορὲς γιὰ τ' Ὁδεῖο, ποὺ εἶτανε, εἶναι καὶ θὰ εἶναι στὴ ζωὴ τοῦ κ. Λαμπелὲτ τὸ ἕνα ἰδανικό του, κατὰ ποὺ λέει ὁ ἴδιος, πάλι καὶ ἀφτὸ σπουδαῖο καὶ θαρρυντικὸ γιὰ τὴν ἸΔΕΑ : μᾶς δείχνει πῶς πέρασε ὁ καιρὸς ποὺ δένανε τὰ σκυλιὰ μετὰ τὰ λουκάνικα, ποὺ ἔφτανε δηλ. νὰ γράψῃ κανεὶς δύο λόγια στὸ Νουμά γιὰ νὰ τὸν ποῦνε ἄξιο τοῦ φρενοκομείου καὶ δείχνει πῶς τὰ γραφόμενα τοῦ Νουμά καὶ τοὺς ἀναγνώστες τοὺς ἀρχίσανε νὰ τοὺς λογαριάζουσι καὶ νὰ νοιώθουσι, ἔστωντας καὶ ἄθελα καὶ μετὰ τρυγμὸς καὶ βρυγμὸς ὀδόντων, πῶς μέσα στὸ Νουμά βρίσκεται ἡ ἀληθινὴ ζωὴ καὶ ξαναγέννησι. 1)

Ὅπως καὶ νᾶχῃ τὸ πρᾶμα ἐγὼ προτιμῶ, ὡς ποῦ νὰκούσω τὸ ἐνάντιο, νὰ πιστέσω πῶς ὁ κ. Λαμπелὲτ εἶναι ἀπὸ πεποίθησιν δημοτικιστὴς καὶ τοῦ σφιγγῶ φιλικὰ φιλικὰ τὸ χέρι σὰ συντεχνίτη καὶ ἐμοῦδεάτη ἀντάμα.

Καὶ τώρα ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ πῶ καὶ ἐγὼ δύο τρία λόγια σκετικὰ μετὰ τὴν ἀνοστή, μετὰ τὸ συμπά-

1) Καὶ ἄλλον προειθασμὸ τοῦ «Νουμά» ἔχουμε νὰ σημειώσωμε : ἴσαμε προχθὲς ἀκούσαμε γιὰ Ρούσσικα ρούμπλια καὶ γιὰ στερλίνες Ἑγγλέζικες· τώρα βλέπω πῶς περᾶσαμε στὴς χαρτίνες δραχμῆς τοῦ κ. Νάζου· δὲ μένει παρὰ νὰκούσωμε πιά ποὺ παίρνει καὶ τὴς δραχμῆς τοῦ κ. Μιστριώτη γιὰ νὰ φτάσῃ ὁ Νουμάς στὸν κολοφῶνα τῆς δόξας του.

θεῖο, μὰ ἔτσι τὴς ὀνομάζει ὁ κ. Λ., κουβέντες του :

Στὴς ἀνοστές κουβέντες τοῦ λοιποῦ ὁ κ. Λαμπелὲτ, ἂν καὶ δὲ μοῦ κάνει τὴν τιμὴ ν' ἀναφέρῃ τὸ μικρὸ μου τῶνομα, φαίνεται πῶς σ' ἕνα μέρος τοῦ ἀρθροῦ τοῦ τοῦλάχιστο ἐννοεῖ καὶ τὴ δική μου μελέτη «Γιὰ Ὁδεῖα καὶ γιὰ τ' Ὁδεῖο».

Καὶ ἀμέσως πρέπει νὰ σημειώσω ἐδῶ πῶς ὁ κ. Λαμπелὲτ κάνει μιὰ μεγάλη μεγάλη παρεξήγησιν. Θαρρεῖ δηλ. πῶς ἡ μελέτη μου ἀφτὴ γράφτηκε γιὰ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ πολεμήσῃ τὰ δικά του ἄρθρα ποὺ δημοσίεψε στοὺς «Καιροὺς»· ὅσο καὶ ἂ με τιμᾶει μιὰ τέτοια παρεξήγησιν πρέπει νὰ τοῦ πῶ ἐδῶ πῶς λαθέθεται πολὺ, μὰ πάρα πολὺ : ἡ μελέτη μου ἀφτὴ γράφτηκε μετὰ τὸν ἀποκλειστικὸ σκοπὸ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ μιλήσῃ γιὰ τ' Ὁδεῖο καὶ μόνον γιὰ τ' Ὁδεῖο· εἶτανε, στὴ γενική τῆς μορφῆς, σκιτσαρισμένη ἀπὸ τὸ καλοκαίρι, μέρος ἀπὸ ἕνα βιβλίον ποὺ γράφω ἀφτὸν τὸν καιρὸ μετὰ τὸ γενικότιτλο «ἡ τέχνη μου καὶ οἱ πόθοι μου». 2) Τὸ μόνον ποὺ ἔχει σκέσιν μετὰ τὴν πολεμική ποὺ γεννήθηκε τώρα τελεφεταῖα τριγύρω ἀπὸ τ' Ὁδεῖο εἶναι ποὺ τὴ μελέτη μου ἀφτὴ τὴν τέλεφα καὶ τὴν τύπωσα πρὶν ἀπὸ τ' ἀποδέλοιπό μου βιβλίον γιὰ νὰ πῶ καὶ ἐγὼ, ὅσο καὶ ἄς μὴν εἶμαι ἢ καὶ ἄς εἶμαι εἰδικός, τὴν ταπεινὴ μου γνώμη γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ Ὁδεῖου μας.

Γι' ἀφτὸ καὶ δὲ μοῦ χρειαστήκανε τᾶρθρα τοῦ κ. Λαμπелὲτ γιὰ τ' Ὁδεῖο (ἂν καὶ ἀπὸ περιέργεια τὰ ζήτηξα, μὰ ἀκόμα δὲν τᾶλαβα), ἀφοῦ ὁ μόνος μου σκοπὸς εἶτανε νὰ πῶ τὴ δική μου εἰλικρινὴ καὶ ἀνεπηρέαστη γνώμη καὶ παρακαλῶ, μὰ καὶ προκαλῶ ἀκόμα, ἔτσι φιλικὰ καὶ συναδερφικά, τὸν κ. Λαμπелὲτ νὰ μοῦ πῆ ἂν ἡ μελέτη μου ἀφτὴ εἶτανε ὑμολόγιο ἢ κριτικὴ τοῦ σημερινοῦ μας Ὁδεῖου.

Τώρα καὶ ἐγὼ δὲ θὰ τοῦ ἀρνηθῶ πῶς κάπου σὰ νὰ θυμήθηκα καὶ τὴν πολεμική ποὺ κηρύχτηκε κατὰ τοῦ Ὁδεῖου, προπάντω στὸ τέταρτο μέρος τῆς μελέτης μου.

Ἄν ὁ κ. Λαμπелὲτ μᾶς βεβαιώνει πῶς ἀφτὸς ποτέ του δὲ θέλησε νὰ φέρῃ τὴν Ἰταλικὴ μουσική, στ' Ὁδεῖο, χαίρουμαι πολὺ καὶ τοῦ σφιγγῶ τὸ χέρι ποὺ συμπέφτουσι ἀκόμα μιὰ φορὰ οἱ ἰδέες μας· ὅμως τὰ λόγια ποὺ εἶπα πάνω σ' ἀφτὸ τὸ ζήτημα δὲν ἔχω κανένα λόγο νὰ τὰ πάρω πίσω· γιατί λέγοντας στὴ μελέτη μου : Ἄς μάθουσι οἱ κύριοι ποῦ-

2) Ἄς τὸ πῶ ἐδῶ πῶς τὸν τίτλο μου τὸν χρωστάω στὸνεῖρο τοῦ Γιαννίρη. Μὰ καὶ τί δὲ χρωστάω στὸ χέρι ποῦγράφε τὸ Γιαννίρη ;

ΜΙΑ ΑΠΟΚΡΙΣΗ*

Θάθελα, ἂν δὲ συλλογίζομουν τὸν τόπο, νὰ ξακολουθήσω παρακάτω, θάθελα ἀκόμα νᾶδινα περισσότερα κομμάτια ἀπὸ τὸ ποίημα, φανερόντας ἔτσι περισσότερο τὴν ὁμορφίαν του. Ὁ μὴν μποροῦσα πάλι ἀπ' τᾶλλο μέρος νὰ ξεσηκῶνα στροφῆς καὶ μέρη, ὅπου κυριαρχοῦν περισσότερο τὰ σκοτεινὰ σημεῖα τῆς τέχνης τοῦ ποιητή. Μὰ ἂν φανερόνταν σὲ ἄλλο κερὴ τὴν ποιήσῃ του στὸ βαθμὸ ποὺ φανερόνται μόνον σ' αὐτὸ τὸ ποίημα, ἐγὼ κάνε δὲ θάμουν ἐκεῖνος ποὺ θάπορᾶσιζα νὰ τὰ προσέξω τόσο. Ἀπόνα ὥρατὸ ποίημα χρωστοῦμε νὰ βλέπομε πρῶτα τὴν ὁμορφίαν του καὶ ἀπόνα ἔργο τοῦ ποιητῆ τὴ φωτινὴ του ὄψη πρῶτα. Καὶ γιὰ νὰ δείξω τὴν ὄψιν αὐτῆ τῆς ποιήσῃ τοῦ Παλαμά, ἄς μοῦ συχωρηθεῖ νὰ παραθέσω ἐδῶ ἕνα ἀπ' τὰ ὡραιότερα γιὰ μὲ μικρότερα ποιήματα τῆς «Ἀσάλευτης ζωῆς», τὸ σπαραχτικὸ τοῦ «Μίλημα μετὰ τὰ λουλούδια» καὶ δύο τρία ἀκόμα ἀπὸ τὴς «Ἐκατὸ φωνές» ἂν ὄχι ἴσως τὰ κα-

* Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 380.

λύτερα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἀπὸ κείνα ποὺ δείχνουν τὸν ποιητὴ στὴ δυνάμη του καὶ στὴ λάμψη του :

ΜΙΛΗΜΑ ΜΕ ΤΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ

Τὸ πέρασμά μου, ἀργὸ ἢ γοργό, στὴ χάρη σας ἀπάνω
Δὲν κράτογα, δὲν ἔσκυβα γιὰ νὰ σὰς κόψω ἐγὼ,
Σὰν ὄραμα σὰς ξάνοιγα, λουλούδι, αἰθεροπλάνο,
Σὰν τὴν ἰδέαν σὰς λάτρευα καὶ σὰν τὸν οὐρανὸ.
Γιὰ νὰ σὰς γγίξω ἀμαρτωλὰ δὲν τᾶπλωνα τὸ χέρι,
Λουλούδι, ὅ,τι πιδ ἔμορφο, εἶναι καὶ πιδ μοκριά·
Ἔσοις γιὰ μένα ἢ μουσικὴ ποῦ ἀνέγγιαχτη τᾶερι
Φέρνει ἀπὸ δρόμον ἄλλο δλόισα στὴν καρδιά.

Τὸ θάμπωμά σας ἦθελα νὰ μένη σὰν ἐκεῖνο
Τῶν ἀπλησίαστων καὶ τῶν κλεισμένων παλιτιῶν
Τὸ μύρο, ὃ γιοῦλι, μοῦ ἔστειλες καὶ ἐὸν τὴ λάμψη,
ὃ κρένο,

Μακριάθε, σὰν τᾶερινα φιλάκια τῶν ματιῶν.
Ἄλλ' ἀπὸ τότε ποῦ ἐγυρεν ὁ πολυγαπημένος
Τὸν ὕπνο τὸν ἀξύννητο νὰ πικροκοιμηθῆ,
Εἶμαι ὁ σκληρὸς ὁ θεριστὴς ποῦ ἀπάνω σας γυρ
μένος

Ἐνα πρὸς ἕνα παίρνω σας καὶ δένω σας, ὃ ἀνθόι.
Θέλω μετὰ σὰς βοσικὰ στεφάνια νὰ τοῦ πλέξω,

Νὰ τοῦ ὑφάνω πλούσια φορέματ' ἀπὸ σὰς,
Καὶ θέλω πρωτοκάμωτα παιγνίδια νὰ τοῦ παίξω,
Θέλω μ' ἐσὰς ν' ἀπλώσω του σὰ ζέσταμ' ἀγκαλιᾶς.
Καὶ θέλω ν' ἀναστήσω τον σὰν ἕνα περιβόλι,
Ἐναν Ἀπρίλη ἀθάνατο φιδώντας του ψυχῆ·
Θέλω... Καὶ ἂν εἶμαι ἀνήμπορος, ἢ χλωρὴ ἄ: εἶταν
ὄλη

Νὰ τοῦ γενῆ ἕνα ὄνειρο καὶ ἕνα μακρὸ φίλι.
Καὶ ἄς εἶταν καὶ ὅ,τι εἶν' ἄγγιχτο, ἀνάερο, ἄλλο, πλάνο,
Καὶ μὰν ἀχτίδα ἔχει κορδιά, μὰν αἶθρα ἔχει κορμί,
Ἄραμα, ἰδέα, οὐρανός, μὰ σάρκα νὰ τοὺς βάνω,
Καὶ νὰ τὰ σπείρω ἀπάνω του μοῦλι μ' ἐσὰς, ἀνθόι!

Μέσ' στὴ λευκὸτατη στοργῇ πύρινο πάθος, καὶ ὕστερα
Τὸ λάγγεμα τὸ κίτρινο τοῦ ἀρράστον.
Λουλούδι, ἔτσι τᾶγάπησα πατέρας του ἂν ἐκρά-
ζομουν,

Ἐγὼ εἶμουν ἀπαθητικὸς του.
Τὸ ἔρετε λουλούδι, ἔσοις ; τὴν πάναγνη ζωοῦλα σας
Τὴν ἀναψε ποτὲ τέτοιο μαράζι ;
Στὸ ἴδιο ἀπάνω ἀνθόκλαδο, τὸνα μετὰ τᾶλλο ἀχόρταγος.
Ὁ πόθος δὲ σὰς ἀνταρξίει ;
Μὲ τὸ κορμάκι ἐνὸς παιδιοῦ, σιαλμένο ἀπὸ τὰ τρι-
βαθα

λένε πως ή Ιταλική μουσική συγγενέει με την Ελληνική, θυμόμουνα που τα έννια δέκατα της Ρωμισούνης λένε κάτι παρόμοιο· χαιρούμαι λοιπόν που ό κ. Α. είναι σύμφωνος μαζί μου και μένουμε τα λόγια μου για τ' αποδέλοια έννέα δέκατα, μείον ένός, της Ρωμισούνης.

Γιά μουσικές μεγαλοφυίες δε βλέπω να αναφέρω εγώ πουθενά στο άρθρο μου, όπως τα λέει ό κ. Λαμπελέρ, ώστε δε θα έννοη βέβαια έμένα ό άγαπητός συντεχνίτης κι όμοιδατής, παρά κανέναν άλλο κι άς κάουνε καλά.

Μας μένει τώρα να δούμε, πότε και πως βρισάμε τον κ. Λαμπελέρ σαν τον τελεφταίο άνθρωπο του κόσμου, κατά που λέει.

"Αν και δέν μπορώ να καταλάβω πως μπορεί κανείς να βρίζη άλλιώς τον πρώτο κι άλλιώς τον τελεφταίο άνθρωπο του κόσμου και δέν ξέρω πως μπορεί να είναι ό κ. Α. ό τελεφταίος άνθρωπος του κόσμου τή στιγμή που γεννηθήκανε κι άλλοι κατόπι του και τή ξέρει κι ό ίδιος άφου μας λέει τή Βάρβογλη λόγου χάρη «νεαρό μαθητή που επαναλαμβάνει με μαθητική ακρίβεια»,³⁾ όμολογώ πως στη μελέτη μου ανάφερα τις λέξεις «ό πρώτος τυχόντας» καθώς και τή «κοντόξυλο», που τόσο πικράνανε τον κ. Λαμπελέρ.

Πως όμως τα έγραφα άφτά ;

"Έγραφα στη μελέτη μου : «πως μια τέτοια δουλειά παραγνωρίζεται τόσο από τή κοινή ύσασμε που νάνεχεται τον πρώτο τυχόντα να βρίζη από τή πρωτή ύσασμε τή βράδι ένα έδρυμα από τή λίγα που τιμούνε τήν 'Ελλάδα», και παρακάτω : «έκει που αν τ'Ωδείο περιοριζότανε στον προορισμό του κα στην άξία του θα τούς έπιανε με τή κοντόξυλο».

Δέν είναι θαρρώ ή πρώτη φορά που πολεμήσανε τ'Ωδείο, έξω από τον κ. Λαμπελέρ, κι άλλοι πολλοί τέτοιοι που τούς έχτιμώ άρκετά κι άλλοι πάλι πούτε ξέρω πούθε βαστά ή σκούφια τους· γράφοντας λοιπόν τον πρώτο τυχόντα έννούσα τή γενική άφτη εκδήλωση αντιπάθειας προς τ'Ωδείο από τή μια κι άδιαφορίας του κοινού από τήν άλλη, και προσπάθησα να δείξω τις αιτίες του φαινόμενου άφτου· γιατί βέβαια σ' ένα κοινό με κάποια ψυχοπόνια για τήν τέχνη μια τέτοια κατάσταση δε θα βαστούσε ποτέ τόσο δυσίν θάτερον : ή έχουνε δι-

3) Κοίταξε όμως, φίλε συντεχνίτη κι όμοιδατή, μήν τυχ' και νεαροί μαθητές και μας βάλουνε τα γυαλιά έμας τώ γεραλέων διδασκάλων.

κιο οι κύριοι έλοι που λένε για τ'Ωδείο και τότες προ πολλού έπρεπε ναχή φύγη ό κ. Νάζος ή έχουνε άδικο οι κύριοι άφτοι και τότες πάλι προ πολλού έπρεπε να τούς είχανε πιάσει με τή κοντόξυλο.

Μα τή κάτω κάτω της γραφής αν επιμένη ό κ. Α. πως τα «πρώτος τυχόντας» και τή «κοντόξυλο» για δάφτονα και μόνο τάγραφα, θα τού πώ πως όσο κι αν ούτε κατά διάνοιαν μηδέν κατά φρένα και κατά θυμό διανοήθηκα να όνομάσω τον κ. Α. «πρώτο τυχόντα», τή στιγμή που στην πολεμική του ύπογράφεται με ψεφτόνομα «Ριζοσπάστης» έχω όλα τα δικαιώματα να μήν ξέρω ποιός πολεμά τ'Ωδείο και να τον όνομάσω «πρώτο τυχόντα» (άφου μάλιστα βρίσκουμαι τόσο μακριά από τήν 'Αθήνα που χρειάζουμαι τή λιγώτερο δεκαπέντε μέρες για να πάρω άπάντηση και τα τελεγραφικά είναι πολύ ακριβά για τήν τσέπη μου), έξδν πιά αν και σ' άφτό μας γέλασε ό Συναδινός, που είμαι πολύ περίεργος νακούσω τί λέει, κι ό κ. Λαμπελέρ ύπόγραψε άρθρα του φαρδιά πλατιά με τήνομά του.

Και τώρα θα τού μιλήσω έτσι πολύ φιλικά σ' άφτι του άγαπητού συντεχνίτη κι όμοιδατή :

Μας λές πως ό Συναδινός διαστρέφει τις γνώμες και τα λόγια σου· άφτό δέν τή ξέρω άκόμα, να δούμε τί λέει κι ό Συναδινός· ξέρεις όμως που και του λόγου σου, φίλτατε συντεχνίτη, σα να διαστρέφεις, αν και πολύ τεχνικά, των άλλουώνε τα λόγια ; Κι όρίστε ή απόδειξη :

Στην αρχή του άρθρου σου, οι άνοστες κουδέντες, μας λές, έννοώντας φαίνεται τα λόγια του Συναδινού, πως «είναι άνάξια και να περιφρονηθούν άκόμα» κι άμέσως παρακάτω : «άλλα για τή δυστυχία μου εκείνα που για μένα δέν ήσαν παρά έμπαθη μωρολογήματα που διάστρεφαν τις έννοιες της πολεμικής μου, προερχόμενα δε από άφάνταστη άγνοια πραγμάτων, άλλοι ειδικοί) [έδω θα έννοη βέβαια τή Βάρβογλη κ' έμένα κι όχι τή Συναδινό που ειδικός δέν είναι] τα έθεώρησαν ως σπουδαία κ' έδασίστηκαν σ' άφτά για να με βρίσουν· σαν τον τελεφταίο άνθρωπο του κόσμου».

Και παραθέτεις τί σου είπαν οι γενναίοψυχοί σου κριτικοί, δηλ. ό Βάρβογλης κ' εγώ, ή μάλλον εγώ κι ό Βάρβογλης, και λές : «Μου είπαν ότι είμαι **άναντρος**, ότι όσα έγραφα είναι καθγάς για

4) Σπολλάτη για τον τίτλο και τα κυρτά γράμματα.

τὸ πάπλωμα, με είπαν πρώτο τυχόντα, άξιο να με πάρουν με τή κοντόξυλο κτλ.»

Κ' έδω, φίλε συντεχνίτη, σε τσάκωσα· τον τίτλο άναντρος που βάνεις πρώτο πρώτο, όχι πιά δε στον αποδώσαμε ό Βάρβογλης κ' εγώ, μα ούτε καν άπαντάει σ' όλο τή άρθρο του Βάρβογλη και σ' όλη τή δική μου τή μελέτη ή λέξη «άναντρος»· ό Συναδινός μόνο αναφέρει τή λέξη άναντρος και σ' έρωτώ έτσι φιλικά και συναδερφικά· είναι ή δέν είναι διαστροφή μιλώντας τή πολύ πολύ για δυό ανθρώπους να παίρνης τήν πιό βαρεία λέξη από τή άρθρο ένός τρίτου και ναν· τούς τήν κολλάς πρώτη πρώτη ; 'Αφίνω που ανακατώνεις τα λόγια του Βάρβογλη με τα δικά μου έτσι που να μπορη καθένας να τσποδώση όλα στο Βάρβογλη ή όλα σ' έμένα. (Για τή πάπλωμα ό Βάρβογλης αναφέρει, για τα δυό τελεφταία εγώ).

Τώρα θές να σου πώ κ' ένα άλλο : άντις να φάχνης στη μελέτη μου να βρής πόσες φορές σε βρίζω και πόσες όχι, καλύτερα θάκανες να πρόσεχες λιγάκι και στο τί λέω για τ'Ωδείο και ήθδλετες πως συμφωνάμε σε κάμποσα, αν κρίνω τουλάχιστο από τις άνοστες κουδέντες σου· μόνο μια διαφορά έχουμε, μα φοβάμαι, άρκετά δυνατή. 'Ελόγου σου λές : «Είχα, έχω και θα έχω στη ζωή μου ένα ιδανικό, —να ποδείξω ότι τή 'Ωδείο, άφτου αναμορφώθηκε κατά πως λένε, όχι μόνο δέν ύπερετεί κανένα έθνικό προορισμό, άλλα και ως κοινό μορφωτικό έδρυμα, άσχετα από κάθε έννοια έθνικης άποστολής, δέν παρουσιάζει καμιά σοβαρή και θετική έργασία άξια προσοχής». Κ' εγώ σου λέω : Είχα, έχω και θα έχω στη ζωή μου ένα ιδανικό, —να δημιουργηθή μεγάλη και πανώρια 'Εθνική 'Ελληνική μουσική· τ'Ωδείο βέβαια όπως είναι τώρα, δέν μπορεί να βοηθήση με κανένα τρόπο στο ζετύλιγμα της Μουσικής μας τέχνης· άφτό πιά είναι άποδειγμένο και σάς πιστέδουμε και δέν είναι άνάγκη να φάτε τή ζωή σας για να μας τ' αποδείξετε· όμως τ'Ωδείο μας με τή ύλική που έχει και με τή δουλειά που γίνετ' έκει μέσα μπορεί να αναμορφωθή και πρέπει να αναμορφωθή έθνικα κ' έλληνόπρεπα, γι' άφτό όμως δέν είναι άνάγκη να τρωγόμεσαστε άναμεταξύ μας και να προσπαθάμε να χαλάσουμε όλο τή ύλική που ύπάρχει τώρα μέσα σ'Ωδείο· να έννοήσουμε έλοι μαζί, από τον κ. Νάζο ύσασμε του λόγου σου, κύριε Λαμπελέρ, και να πασίσουμε να καταφέρουμε κάτι άληθινά έθνικό κ' 'Ελληνικό· τή στιγμή που ό κ. Νάζος

Μιάς Μοίρας μουσικής που δέν προσμένεις,
Φανέρωμα είτανε της μιάς, της άφταστης κι ά-
νέγγιχτης,
Του θείου όνειρου έρωμένης.
Είταν από τή σπλάχνα μου ; Ποτέ δε συλλογίστηκα
Να ζήση να τρανήψη, να προκόψη.
'Ο μεθυμένος είμουνα, και ώ τί κρασί γλυκόπιστο
Τό σάλεμα, τή μάτι, ή δψη !
Μιάς Μακαρίας τή φύσηξε προή· σιό νού μου γύριζε
Τή ξένο τή τραγοῦδι : — 'Εσύ, γραμμοῦλα,
Μικροῦλα, ροδοχάραχη, που είσονα τή στόμα του,
Πως τήν τρανή γεννάς τρεμοῦλα ; —
Πόσες φορές που άλάργενεν άνέγνωιαστα άπ' τή
δίψα μου,
Και βαρετά, σκληρά, τή ώρατα χειλάκια,
Γνώρισα της άνημποριάς τή κολασμένα βάσανα,
'Ηπια της ζήλιας τή φαρμάκια.
Πόσες φορές που δλόγνυτο ξανάσαινεν άπάνω μου,
Πιστενα πως τή κράτησα περίσοο
Τή πλάνο φωτοφάντασμα της 'Ομορφιάς τή ά-
κράταγο,
Κ' είπα τί άλλο πιά να έλπίσω ;
Τή ξέρετε, λουλούδια, έσεις ; Μπορείτε και ταιριάζετε,
Κρυφές μελισσοβύζαχτες καρδοῦλες,

Της ύλης δλογάλης λατρείας τή λιβάνισμα
Με της άγάπης τις τρεμοῦλες ;
'Ω έσεις, τή πιό φαρμακερά, τή γιάτρεντα, μας έρχονται,
'Από τή πιό ακριβά μας έδω κάτου·
'Ετσι έφυγε και μ' άφησε τήν πίκρα τήν ύπέρτατη
'Ω έσεις, λουλούδια τή θανάτου !
Μέσ' σιού χειμώνα τήν καρδιά, της μυγαλιάς τή
λούλουδα,
'Από τον ήλιο ήλάρωσε κι ό θυμωμένος μήνας,
Της όμορφιάς γύρω τριγύρω ένα στεφάνι πλέκετε,
Ξέσκεποι βράχοι και βοννά γραμμένα της 'Αθήνας.
Τή χιόνια είναι σιόν Πάργνηθα σαν άνθισμα κι αυτά,
Χαϊδέυει τον Κορυδαλλό δειλή χλωράδα όνειρου,
Του θείου τή Βράχου τή γελά ή Πεντέλη, κι ό
'Υμητός
'Ακούει γυρτός τή έρωτικό τραγοῦδι τή Φαλήρου.
Πάει τή ταξίδι, φτάσαμε. Τώραίνο νησάκι νάτο !
Αιπλά άκρογιάλια. Τάνοιχτό, φως όλο, τή χιονάτο

Με τή γραμμένα έρείπια και με τή μαυροπούλια
Και τήλλο. 'Ω δάση από μυρτιές, ώ κήποι από
ζουμποῦλια,
Και κάτω από της νερατζιάς της φωνιτωτής τή κλώνια,
'Ω ύσαιο ! οι έρωτες μιλούνε, άντιμιλούν τή θόνα.
Τή έν' άκρογιάλι 'Εδω ! μας λέει τήλλο άκρογιάλι
Νά με !
Βαρκοῦλα, που θ' άράξουμε ; βαρκάχη που θά πάμε ;
'Ω λείμονιές με τούς καρπούς τούς ξανθαπράσιους,
Και μικροκάμωτες κισριές και καρδιές μεγάλες,
'Ω δέντρα πικροφύτεντα, γλυτώστε, άνοιχτε, κλει-
στε με
Στους πέπλους σας και σις φωλιές και σις άγ-
κάλες.
'Από ούρανοῦς και πέλαγα, και δλόβραθα και δλόψηλα,
'Αμάντεντα, άπιαστα, τή γύρω και τήπάνω,
'Από της Σκέψης τις Γοργόνες και τις Μέδουσες
Κρύψτε με, πάρτε με να ξανασάω !
Κι όσοι άγαποῦν τον ποιητή δέν πιστέδω να
μήν τή εῦκονται τή λυτρωμό αυτό, που θα σή-

καταλάβει πώς ο καθγός δεν είναι για το πάπλωμα, κ' ελπίζω πώς δεν είναι, θά δουλέψη κατά πώς πρέπει, δὲ γίνεται.

Μὰ χρειάζονται κοντὰ στ' ἄλλα κ' ἔργα, ἔργα Ἑλληνικά, κύριε Λαμπελέτ, κι ἀφτοῦ πρέπει πρῶτ' ἀπ' ἄλα νὰ ριχτοῦμε.5)

Καὶ τελειώνοντας παρακαλῶ τὸν κ. Λαμπελέτ νὰ μὲ θεωρήσῃ συντρομητὴ τοῦ βιβλίου του καὶ νὰ μοῦ τὸ στείλῃ μόλις βγῆ' ἄς εἶναι βέβαιος πὼς εἶτες μὲ «πολεμάει μὲ τὸ βάνουσο ἐκείνον τρόπο» πὸ τὸν «πολέμησα» ἐγὼ, εἶτε μὲ τὸν «ἐδγενικὸ ἐκείνον τρόπο» πὸ πολεμάει ὁ ἴδιος, θὰ πῶ τῆ γνώμη μου μὲ τὴν ἴδια ἀφτηρότητα μὰ καὶ μὲ τὴν ἴδια ἀμεροληψία πὸ εἰδεξα, τολμῶ νὰ πῶ, καὶ γιὰ τ' Ὁδεῖο μας· ἢ μήπως ἔχω λάθος;

Χάρκοβο, 24 τοῦ Φλεβάρη 1910.

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

8) Ἐδῶ ἀρωτῶ τ' Ὁδεῖο πολὺ σοβαρὰ : εἶναι ἢ δὲν εἶναι ἀλήθεια ; ὑπάρχει Ἄβερῶφειο κληροδότημα γιὰ μουσικὸ διαγώνισμα ἢ ὄχι ; καὶ μὲ ποῖο δικαίωμα δὲν τὸν ἔχτελεῖ ἂν ὑπάρχη ; καὶ ποῦ βρίσκει, τὴ στιγμή πὸ μὲ κάτι τέτοιο προπαθεῖ νὰ δικαιολογηθῆ, τὸ δικαίωμα, τὴ δύναμη καὶ τὴν τόλμη νὰ κρίνῃ ἂν ὑπάρχουνε ἢ ὄχι Ἑλληνες συνθέτες ; Ὁ διαγωνισμὸς θὰ μᾶς τὸ δείξῃ ἂν ὑπάρχουνε ἢ ὄχι Ἑλληνες συνθέτες.

ΔΗΛΩΣΗ

Ποτὲς δὲ σᾶς φοβήθηκα.

Κι ἂν ἤρθα ἐγὼ κοντὰ σὰς καὶ μὲς σὴν ἀιμία μὲ σᾶς βουτήχηκα καὶ σὴν ἀδιαντροπιά σὰς, σᾶς εἶδα ποιοὶ εἶστε καὶ σᾶς γνώρισα καὶ τώρα ἐγὼ τὸ ξέρω καὶ σᾶς τὸ λέω σὶδὸ πρόσωπο ἄφοβα καὶ μπρὸς σὶδὸν Ἡλιὸν ἃ σᾶς φέρω. Μὲ τῆς τιμῆς τοῦς λαθρεμπόρους κόνεψα καὶ μὲ τοῦς παλιανθρώπους· μαζί σὰς σ' ἄλλες τῆς βρωμιῆς ζυμώθηκα σὲ μύριους τόπους.

Ἀνάθεμά σὰς, δὲν μπορέσατε νὰ μοῦ ἀγοράσιτε τὴ ζωὴ, τὰ νιάτα, γιὰτὶ εἶχα μὲς σὶς φλέβες μου γενιῆς πὸν διαφεντέψανε ρηγάτα κ' εἶναι τρισκάδαρα τὰ χέρια μου, τί τᾶχει ροζωμένα δουλειὰ πὸν τὴ φοβάστε ἐσεῖς

μαῖνε ἕνα γύρισμα τῆς Μούσας του στὴ δὴναμή της. Κι ἂν ἡ δὴναμή της εἶναι ἡ φιλοσοφικὴ ἰδέα, ὅπως ἀμφιδάνει γι' αὐτὸ, ἄς παραβάλεῖ τὰ παραπάνω ποιήματα μὲ τὰ ὠραιότερα «φιλοσοφικά» του, μὲ τρία τέσσερα λ. χ. ἀπ' τὰ «κομμάτια ἀπ' τὸ τραγούδι τοῦ Ἡλίου», κι ἂν νιόθει πράματις τὴν ποίηση σὰν ἐκφραση μιᾶς ψυχικῆς συγκίνησης σὲ πλαστικὸ, σὲ μουσικὸ ρυθμὸ καὶ κάλλος, ἄς λάβει τὴν καλοσύνη νὰ μὲ φωτίσει κ' ἐμέ.

Ὡστόσο ἄς ἀκολουθήσομε τὸν ποιητὴ σὶδὸ νεώτερο ἔργο του, τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» κι ἄς δοῦμε πὼς ἐκφράζεται σ' αὐτὸ ὁ φιλοσοφικὸς του στοχασμὸς. Στὸν Πρόλογο τοῦ ἔργου ὁ ποιητὴς μᾶς βοηθεῖ ὁ ἴδιος μὲ μερικὲς γραμμὲς γιὰ νὰ συλλάβομε τὴν κεντρικὴ ἰδέα τῆς ποιητικῆς του σύνθεσης. Ποιὸς θᾶχει ἀντιλογία γιὰ τὴ σοβαρότητα τοῦ πιχειρίσματος νὰ πλέξῃ καὶ νὰ ἐκφράσει γύρο ἀπὸ τὴ δημιουργικὴ προσπάθεια, γύρο ἀπὸ τὰ ὄνειρα, ἀπὸ τοῦς ψυχικοῦς ἀγῶνες καὶ τὰ ιδεάσματα ἑνὸς ποιητῆ—ἀνώτερου ἀνθρώπου, ὅπως νομίζω πὼς παρασταίνεται μὲ τὸ Γύφτο—τὴ μοῖρα καὶ τὰ ὄνειρα

κι οὔτε τὴν ἔμαθα σὶδὸ ξένα.

Περβόλια φύτρεψα καὶ δούλεψα γιὰ τὰ κορίτσια τᾶκακα καὶ τὰ παρθένα καὶ σκόρπισα φωτιὰ κι ἀνάθεμα καὶ φλόγα μ' ἀισαλένια μπέννα. Μὰ καὶ λεπίδια ἀκόνισα καὶ μ' αἶμα τᾶβαψα καὶ μὲ φαρμάκι καὶ καθαρός, περήφανος, τὸ δρόμο πῆρα τὸ δρομάκι, δίχως κανέν' ἀγκύλι σὴν καρδιά, μὲ φίλο γκαρδιακὸ τὸν ἑαφτό μου, καὶ κάρφωσα τὸν ἄνομο πὸν ἀντίκρουσα καὶ τὸ λεπίδι τὸ δικό μου, πὸν θυμητᾶρι τᾶφισα σὶδὸ στήθος του, σημάδι γιὰ κεινοῦς πὸν θὰ τὸ βροῦνε, κάποιος ἀγάπης σκαλιχτὸ εἶχε τὸνομα καὶ τοῦ φονιά νὰ ξέρουν νὰ τὸν ποῦνε. Μὰ δὲ φοβοῦμαι ἐγὼ κανένα σὰς, μόν' παίρνω τὸ κρασί καὶ τὸ μπουζούκι καὶ πίνω καὶ βαρῶ καὶ ἀνασταίνουμαι καὶ ρίχνω τὰποπιώματα σὲ σᾶς, μπουλούκι.

ΚΩΣΤΑΣ ΓΑΖΙΑΣ

„ΟΡΜΕΣ“

Τῆς «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ»
μ' ἐλπίδα πνευματικῆς λευτερίας καὶ ξαναγεννημοῦ, τ' ἀφιερῶνω.

ΤΟ ΚΑΡΑΒΙ

Ὁρθόπλωρο, βαρὺπλωρο μὲ τὰ ἀκροφίγουρά σου τὰ ξώμπλια τὰ ἀδρσοκάλιστα καὶ τὴν βαριὰν ἀρμάτα τὸν κανονιῶν πὸν ἀραδιαστὰ φαντάζαν σὶδὸ πλευρὰ σου καὶ ἀνοῖξαν τῆς παληκαριᾶς καὶ τῆς ἀντριᾶς τῆ στράτα.

Ὁρθόπλωρο, βαρὺπλωρο μὲ τὰ ἀκροφίγουρά σου κλειδῶντας τὰ μάτια σὴν ψυχὴ σὲ ξαναφέρνω τώρα καὶ καρτερώ κάποιαν ἀυγὴ ν' ἀνοίξῃς τὰ παννιά σου καὶ ν' ἀρχινήσῃς φοβερῆ τὸν κανονιῶν τὴν μπόρρα...

Καὶ τότε—πρῶτος ὁ ΘΕΟΣ—σὰν ἀγναντέψων ὄλοι τὰ δυνατὰ, τὰ πλουμιστὰ καὶ ἀδρά σου σταυρογάζια θὰ γίνῃς Ἀῦρα καὶ θὰ μῆξῃς σὶδὸ πλάνο ἀραξοβόλι πὸν τὸ σκεπάζει ἕνας Σταυρὸς μὲ φλάμπουρα γαλάζια.

Μάρτης 1909.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΠΙΝΑΙΟΣ

ἑνὸς γένους ; Μὰ ποῖο καλλιτεχνικὸ φανέρωμα παίρνει αὐτὴ ἡ ἰδέα ; Λ. χ. ὁ Γύφτος «τύπος διαλεχτὸς τῆς φιλῆς του», ἀξεχωριστὸς μῆσα στοῦς ξεχωριστοῦς, ἔχει, μᾶς λέει ὁ ποιητῆς, τὴ συνείδηση τῆς σημασίας τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ὅμως δὲ συμβιβάζεται μ' αὐτὴ. Στὴ φιλοσοφικὴ σφαῖρα νομίζω πὼς λέγεται τοῦτο : ἀναρχικὴ ἰδέα, γεννημένη ἀπὸ τὴ συναίσθηση τῆς ἀνώτερης ἀτομικότητος. Τί πιάνομε ὅμως καὶ φιλοσοφικὰ καὶ ποιητικὰ ἀπὸ τὴν ἰδέα αὐτὴ σὶδὸν Ἀ' Λόγο τοῦ ποιήματος ; Λυρικά τὴν ἤθελα ἐκφρασμένη τὴν ἰδέα, μὰ κατιτίς πὸν καθαρὸ ποιητικὰ κ' ἰδεολογικὰ, κατιτίς πὸν νὰ μπορεῖ ὁ νοῦς νὰ τοῦ συλλάβει τὴ μορφή, κατιτίς δηλ. περισσότερο ἀπὸ δαιμονισμένη σύγχυση ἰδέας καὶ λόγων, κι ὄχι κιάλας ὠραίων καὶ φτερωμένων πάντα λόγων. Καὶ φαίνεται σὰ νᾶναι κάποιος νόμος ἀπαραβίαστος. Μιὰ ἰδέα γιὰ νὰ λάβει μιὰ μορφή καλλιτεχνικὴ πρέπει νᾶναι καθαρὴ σὶδὸν νοῦ τοῦ καλλιτέχνη. Ἀλλοίως δὲ γίνεται οὔτε ἀπλή ποίηση, οὔτε φιλοσοφικὴ ποίηση.

Κ' εἶναι λ. χ. ποίηση καὶ ζωγραφιὰ καὶ πολὺ λιγότερο μουσικὴ, καθὼς θέλει τὴν ποίηση ὁ Πρόλογος τοῦ «Δωδεκαλόγου», στίχοι σὰν τοῦς παρακάτω :

ΤΑ ΣΑΒΑΤΟΒΡΑΔΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ,

ΔΙΛΙΚΑ ΜΠΙΕΤΣΙΚΑ

Τὸ περασμένο Σαβατόβραδο ἡ κ. Διλίκα Μπέτσικα μᾶς ἀπάγγειλε μερικὰ ἀπὸ τὰ «Τραγούδια κόρης» πὸν λογαριάζει νὰ βγάλει τώρα κοντὰ καὶ σὲ βιβλίο. Τὰ τραγούδια τῆς ἔχουν κ' αἴστημα καὶ χάρη, μὰ ὁ στίχος τῆς πολλές φορές δείχεται ἄλωστοδύλου ἀδούλευτος, κάποτε κάποτε καὶ κουραστικὰ μονότονος. Ἐνα ἀπὸ τὰ καλύτερα τραγούδια τῆς εἶταν «Τὸ παποράκι», πὸν τὸ δημεσιεύομε δῶς.

Φεύγει τὸ παποράκι μου καὶ πηαίνει, πηαίνει, πηαίνει...
Τὸ φεγγαράκι ἀχροφωτᾶε σὶδὸ πέλαο πὸν διαβαίνει.

Τὸ φεγγαράκι ἀχροφωτᾶε καὶ ξαγρονπνάει μὲ ζήλεια τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα σὶδὸν ἀπέραντα βασίλεια.

Τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα, τὸ παποράκι πηαίνει κ' ἡ ἀγάπη μου ἀκοίμητη ὀρθὴ σὴν πλώρη μένει.

Καὶ εἶταν οἱ καιροὶ πὸν ἀτίναχτο μέγα ἀστροπελέκι, κάτι πρωταγρίνητο κι ὡς τότε καὶ ἀνιστόρητο, ἀπ' τὴν Ἀσπρη θάλασσα ὡς τὸ Δούναβη καὶ ἴσια πέρα ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ Ἐδφράτη, κρέμουνταν ἀπάνω ἀπὸ τὸν κόσμο, κάρφα καὶ στᾶχη νὰ τὸν κάμη, καὶ λιγοθυμοῦσ' ἡ Ἀνατολή, κ' ἔτρεμε καὶ ἡ Δύση σὰν καλάμι. Καὶ εἶταν οἱ καιροὶ πὸν ἡ Πόλη πόρνη σὲ μετάνοιες ξενυχοῦσε, καὶ τὰ χέρια τῆς δεμένα τὰ κρατοῦσε, καὶ καρτέρει' ἕνα μακελλάρη. Καὶ ξολοθρεμὸς ὁ μακελλάρης. Ροῦσοι Νορμαννοί, Βουλγάροι, Κιταλάνοι, κι ὁ Χριστιανομάχος ὁ Σαρακηνός, κι ὁ Οὐγκαρέζος, ὁ τεράστιος κ' βαλλάρης, πὸν ἀπαλὰ μπροστὰ του δείχνονταν καθεμιὰ φυλὴ, κάθε οἰσμός.

Καὶ καρτέρει τὸν Τοῦρκο νὰ τὴν πάρη.

Καὶ οἱ καιροὶ σημείωναν ἀκόμα φοβερώτατα σημεῖα,

Κ' ἡ ἀγάπη μου ἀκοίμητη
τὸ κυβερνάει μὲ χάρη
νὰ πάει νὰ βρεῖ τὸν πόθο της,
τὸν ὄριο καβελάρη.

Νὰ πάει νὰ βρεῖ τὸν πόθο της
πέρα κι ἀκόμα πέρα...
Κ' ἔχει ὁδηγητὴ τὴ λευκὴ
τοῦ Ἰδανικοῦ παντιέρα.

Ἡ κ. Μπέτσικα εἶναι ἀκόμα νιά, παιδί σκεδόν,
ἔχει ταλέντο, δίνει ἐλπίδες, κ' ἔτσι ἀξίζει νὰν τῆς
μιλήσει κανεὶς μὲ εὐλαβίαν. Ἡ γνώμη μας λοιπὸν
εἶναι, ἡ γνώμη δηλ. ὁλονῶνε πού τὴν ἀκούσαμε, νὰ
μὴ βιαστῆ νὰ τυπώσει τὸ βιβλίον της. Νὰ διαβῶ-
σει πρῶτα καλὰ καλὰ καὶ νὰ κλοχωνέψει τοὺς
ποιητὲς μας, Σολωμὸν, Παλαμῶν, Κρυστάλλη, Σκίπη,
Ἐρμωνα, Γκόλφη κλπ. νὰ δουλέψει πολὺ τοὺς στίχους
της, νὰ πετάξει ἀρκετὰ τρεχούδια της στὴ φωτιὰ
καὶ ὕστερ' ἀπὸ ἕνα δυὸ χρόνια νὰ μᾶς βγάλει ἕνα
β.βλικράκι πού καὶ τὴ φιλολογία νὰ στολίσει καὶ
σὲ λόγους της νὰ δώσει κάπια θέτη καλὴ στὰ νεο-
ελληνικὰ γράμματα.

Ἄς ἀκούσει τὴ συμβουλὴ μας καὶ δὲ θὰ ζημιω-
θεῖ. Ἀφοῦ ἀγαπᾷ ἀληθινὰ τὴν ποίηση καὶ ἀφοῦ
θέλει καὶ μπορεῖ νὰ γίνῃ κάτι μιὰ μέρα, ἄς διαβά-
ζει πολλὰ, ἄς γράφῃ λίγα καὶ ἄς τυπώνει ἐλάχιστα.
Καὶ προπάντων ἄς λείψῃ τὸ «ἄχι» στὶς
διαφορὰς «Ἑλλάδες», «Ἀληθείας», «Πιννακοθήκες»
καὶ δὲν ξέρομε καὶ σὲ ποιὲς ἄλλες ἀκόμα φυλλάδες,
πού μπακαλεύονται ἐλεεινὰ τὰ γράμματα καὶ μᾶς
πνίγουν κάθε βδομάδα μέσα σὲ στίχους ἄμουςους,
ἄνοστους καὶ νερούλους.

Τὸ χρυσὸ κορίτσι ἔχει κ' ἕνα ἄλλο χάρισμα
πού ἀξίζει νὰν τῆς λογαριαστῆ: Πάρνει ἀπὸ συ-
μβουλὲς καὶ ρήχει δίχως σπλαχνιὰ στὸν Καϊάδα
ὄσα πνευματικὰ παιδιὰ της γεννηθούνε σακάτικα.
ΕΝΑΣ ΠΑΛΙΟΣ

ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ

ΤΟΥ ΒΕΡΓΙΛΙΟΥ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟΝ

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗ

καὶ τυπωμένα στὴν Τυβίγγη

ΠΟΥΔΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΚΑΙ
ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΕΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΧΑΤΖΗ-
ΛΟΥΚΑ ΔΡΑΧ. ΜΙΑ

Καὶ γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τοῦ Νουμά, στὰ γραφεῖα μας,
Δεφτὰ—50—Δεφτὰ

καὶ δὲν ἔμειν' ἕνα στόμα
πού νὰ μὴν ψιθύριζε γλωσσὸ
σοφοῦ κάποιον βασιλιὰ χρησμό,
κάποιον ὀλέθρου προφητεία.
Κ' ἔβρεξε βροχὴ ἀπὸ αἶμα,
καὶ ἀεροφύτρων ἐφτὰ πύργου στύλοι,
κ' ἕνα χέρι βγήκε ἀσώματο
κ' ἔλεγε τοὺς φύλαγε κ' ἰστέρι,
καὶ τοὺς ξέφτισε σὰ νὰ εἶταν ἀπὸ γνέμα.
Καὶ τὰ ξωτικά καὶ οἱ πειρασμοὶ
ἀπὸ τὴ νυχτιὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἄδη
ξαπολύθησαν καὶ ζούσανε
μὲ τὸν ἄνθρωπον δμάδι.

Καὶ εἶναι λυρικό μεθύσι, ἰδεολογικὸ διάχυμα,
ποιητικὴ ἔκφραση μέρη σὰν τὸ τέλος τοῦ ἴδιου Λό-
γου; Καὶ γιὰ νὰ μὴ φανῆ πὼς διαλέγω τὰ χει-
ρότερα καὶ κόβω, θὰ παρακαλοῦσα νὰ διαβάξονταν
μὲ τὴ συνέχειά του πρὶν τέσσερεις πέντε σελίδες,
ἂν ἔχι ἀπ' τὴν ἀρχὴ τοῦ Λόγου.

Κ' ἐγὼ μέσα στὸ τρικύμισμα
καὶ στὴ χλοολογί τοῦ κόσμου
κάτι γνώριζα πού ἀρπάζοντες

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κρήτη δρ. 10

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸν δρ. 12 1/2

Γιὰ τίς ἐπαρχίας δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (3 δρ. τὴν τρι-
μηνίαν) συνδρομὰς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συνδρομὴν του.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιοῦνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κισόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἐθν. Τράπεζα Ἰ.π. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιό-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ρόδρομου Ὁμόνοια), στὸ κισόκι Γιαννοπούλου (Χαυ-
τεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐστίας Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτου (ἀντικρὺ στὴ Βουλίαν).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-
λεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Φερντινάδος καὶ Μιστριώτης—Ἀληθινὴ καὶ
ψεύτικη ἐπανάσταση—Ὁ ἔθνικὸς ποιη-
τὴς—Οἱ θεολόγοι μας—Ἡ στενὴ.

Ο ΤΣΑΡΟΣ τῆς Βουργαρίας στὴν Πόλη καὶ
μεῖς... Ἄ, ἐμεῖς ἀκοῦμε πὼς ὁ Μιστριώτης, ὄχι τὸ
ἄτομο, μὰ ὁ ἐπίσημος ἀντιπρόσωπος τοῦ σχολαστι-
κισμοῦ, στέλνει ὑπόμνημα στὴν Κυβέρνηση καὶ τὴ
συμβουλεῖ, μεθαῦριο στὴν Ἐθνοσυνέλευση, νὰ
προστέσει ἕνα ἄρθρο καινούριο στὸ Σύνταγμα, πού
νὰναγνωρίζεται ἰε ρ ἦ κ ἰ ἀ π α ρ α β ἰ α σ τ ἦ ἦ
Καθαρεύουσα—τάκοῦμ' αὐτὰ, καὶ δὲν πιάνομε νὰν
τονὲ δέδουμε χερσποδάρα τὸ γερομαλάκα, καὶ δὲ
χτυπάμε τὰ κεφάλια μας στὸν τοῖχο, νὰν τὰ σπᾶ-
σουμε ἐπιτέλους τέττα κουφιοκέφαλα, μὰ τὸν καμα-
ρώνουμε καὶ κοιτάζουμε μάλιστα νὰ τὸν ἐξαιρέ-
σουμε ἀπὸ τὸ ὄριο τῆς ἡλικίας μὴν μπᾶς καὶ βγεῖ
ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον καὶ χάσει ἡ Βενετιὰ τὸ σκου-
ριασμένο βελόνι της.

Τῶν Εὐρωπαίων περιγελα καὶ τῶν ἀρχαίων πα-
λιάτσοι. Περίφημα μᾶς χαρακτήρισε ὁ Ποιητὴς καὶ
δὲ θάρρησει νὰνατεῖλει ἡ χαρούμενη μέρα πού ὁ
τραχηλὸς τοῦ Ρωμοῦ, ὁ μὴ ὑποφέροντας ζυγὸ, θὰ
δεχτεῖ τὴ σερκιά τοῦ Βουργαροῦ καὶ δὲ θὰ βγάλει
τσιμουδιά.

ΚΑΙ ἡ ἐπανάσταση; Ἔτσι ἔρχεται κανεὶς μιὰ τέττα
ἐπανάσταση νὰ τῆ... Μὰ τὸ κάτου κάτου λογαριάστε ποιοί
τὴν κάμανε τὴν ἐπανάσταση καὶ ποιοί τὴν ξεμεταλλεύου-
νται σήμερα. Τὴν κάμανε οἱ ἀξιωματικοί, πού ὄσο καλοὶ
πατριῶτες καὶ ὄσο ἀξιοὶ στρατιῶτες καὶ ἂν εἶναι, στὰ γενι-
κώτερα ζητήματα εἶναι ἴσαμε τὸ λαϊκὸ βουτηγμένο στὴ
ρουτίνα καὶ δὲν μποροῦνε νὰ δοῦνε πὺδ μακριὰ ἀπὸ τὴ
μύτη τους.

Ζητοῦνε σήμερα, τρίζοντας μάλιστα καὶ τὰ δόντια
τους, ἐκκαθάριση στρατοῦ καὶ Πανεπιστήμιου, στενὴ ἐκλο-
γικὴ περιφέρεια, κ' ἕνα δυὸ ἄλλα ἀκόμα. Θαρροῦν πὼς μ'
αὐτὰ σωζόμεστε καὶ ἄς τοὺς τὰ δώσουμε. Καὶ ὕστερα, σὰ
θὰν τὰ πάρουν καὶ αὐτὰ, θὰ δοῦνε πὼς τίποτε δὲν ἄλλαξε,
πὼς μέινουμε οἱ ἴδιοι καὶ πὼς χρειάζεται ἡ δεύτερη ἐπα-
νάσταση, ἡ ΑΛΗΘΙΝΗ, γιὰ νὰ γκρμῖσει ὄσα ἡ σημερινὴ,
ἡ ψευτοεπανάσταση, ἔκαμε καὶ νάρχισε τὸ μεγάλο ἔργο
της, τὸ δημιουργικόν.

★

ΜΕ ΟΣΕΣ ἐπιφύλαξες καὶ ἂν ἔχει ἡ Κριτικὴ, ὁ Πα-
λαμᾶς εἶναι καὶ θάνα ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς τῆς Ρωμο-
σύνης. Ἀφίστε καταμέρος ὄλο ἄλλο τὸ ἔργο του, τὸ με-
γάλο, τὸ βαθί, τὸ ἐπιβλητικόν, καὶ μελετήστε μοναχὰ τὸν
«Προφητικόν» ἀπὸ τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου». Ποιητὴς
πού προφήτησε κείνο πού γίνεται σήμερα καὶ πού προφη-
τεῖ κείνο πού ὀ ρ ἰ σ μ ἔ ν α θὰ γίνῃ αὔριο, κλείνει μέσα
στὴν πλατιὰ ψυχὴ του ὄλους τοὺς καημοὺς, ὄλες τίς λα-
χτάρες καὶ ὄλα τὰ ὄνειρα τῆς φυλῆς του καὶ εἶταν καὶ εἶναι
καὶ θὰ εἶναι, καὶ χτὲς καὶ σήμερα καὶ αὔριο, ὁ ἀληθινὸς
Ἐθνικὸς ποιητὴς, ὁ Ἡσάιος καὶ ὁ Τυρταῖος μαζὶ τῆς Ρω-
μοσύνης.

★

ΤΙ εἶπε ὁ Ἰπουργὸς τῆς Παιδείας στοὺς φοιτητὲς τῆς
Θεολογίας; Μιὰν ἀλήθεια. Τοὺς εἶπε πὼς ὄσοι σπουδάζου-
νε θεολογία ἕνα ὄνειρο κ' ἕνα ἰδανικὸ ἔχουνε, νὰ γίνου-
νε δεσποτάδες. Ἄς βάλουμε τὸ χέρι τους στὸ Βαγγέλιο καὶ ἄς
μᾶς ποῦν ἂν δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ ὄνειρό τους. Εἶναι λοιπὸν ἀ-
νάγκη νὰ θυμῶνουμε γι' αὐτὸ καὶ νὰ κάνουμε διαδήλωσιν
καὶ νὰ ζητᾶνε νὰ παυτεῖ ὁ κ. Παναγιωτόπουλος γιὰτὶ
τάχα ἔβρισε τὴ θρησκεία;

Ἄν ἡ ἀλήθεια εἶναι βρισιὰ, τότε τί διάβολο εἶναι τὸ
ψέμα; Ζαχαράτο;

★

ΚΕΙΝΟ τὸ ζήτημα πού πρόπει νὰ ἐπιμενεῖ σὲ δαῦτο
ὁ «Στρ. Σύνδεσμος» ὄχι μόνον μὲ τὰ περίφημα «ἐν ἐπι-
φυλακῇ», μὰ ἀκόμα καὶ μὲ βία, εἶναι τὸ ζήτημα τῆς
στενῆς περιφέρειας γιὰ τίς ἐκλογὰς τῆς Ἐθνοσυνέλευσης.

Μόνον μὲ τὴ στενὴ ἐκλογικὴ περιφέρεια θὰ χτυπηθού-
ν ἀποτελεσματικὰ τὰ μεγάλα προσωπικὰ κόμματα καὶ θὰ
μπορέσουν νὰ μπουνε στὴν Ἐθνοσυνέλευση καὶ νέοι ἄντρες
μὲ προσωπικὴ ἀξία—καὶ ἄς τοὺς λείπουν τὰ κάθε λογῆς
κομματικὰ κεφάλαια. Νά, καὶ ὁ λόγος πού δὲν τὴν καλοδλέ-
πουν τὴ στενὴ περιφέρεια κ' οἱ δυὸ πολιτικοὶ ἀρχηγοί, Θεο-
τόκης καὶ Ράλλης.

Ἰστερα γενίεται μὲς τὸ νοῦ τοῦ Γύφτου ἡ
ἰδέα τῆς κοινωνικότητας καὶ γένεται δουλευτὴς.
Μὰ ἐνίωσε κανεὶς περισσότερα ἀπὸ τὸ Β' Λόγο, ἄλλο
τίποτε δὲν παρὰ πὼς στὸν ποιητὴ πέφτει
δύσκολο νὰ συλλάβῃ οὐσιαστικώτερα τὴ φιλοσοφικὴ
του ἰδέα καὶ νὰ τὴ δώσει ἂν ὄχι ποιητικὰ, ἔστω
ἰδεολογικὰ μονάχα σὲ καθαρῶτερη μορφή; Κ' εἶναι
φιλοσοφία στροφῆς παρῶμιες ἀπὸ τὴν «Ἀγάπη»
ὄταν δὲν πιστέβω νὰναὶ ποίηση μὲ πολλὴ ἀξία;

Σάρκα ἢ μουσικὴ θὰ γίνῃ
μὲ τὴν πλάστρα μας φωτιὰ,
καὶ ἀπὸ μᾶς θὰ γεννηθούνε
τάπεγάδιατα παιδιὰ,

πού ὄμοια τους θὰ σπείρουν καὶ ἄλλα,
καὶ ὄ,τι γύρο τους ἀρνό,
ἄρρωστο, ἄσκημο θὰ ρέψῃ
στὸν ἀφανισμό.

Τῆς χαρᾶς θὰ λάμψη ὁ Νόμος
πού προστάζει, βασιλιάς
«φτάνει νὰ εἶσαι ἀπὸ ὄγεια
καὶ ἀπὸ δύναμη νικᾶς!»

μὲ ξεχώριζε καὶ μὲ εἶχεν
ἀποπάνω ἀπ' τὸ τρικύμισμα
καὶ ἀπ' τὴ χλοολογί τοῦ κόσμου·
δούλεμα δὲν εἶταν φτεροῦ,
καὶ χερσιῶν δὲν εἶταν ἀνασθήκωμα,
καὶ δὲν εἶτ ν πύργος ἢ κορφή·
ἄλλη σκάλα καὶ ἄλλο ἀνέβασμα,
καὶ εἶτανε τὰ ἕψη ἄλλου·
καὶ εἶτανε σὰν ἀξεδιάλυτο
ὑπνον ἀξέληπτον χρυσόνειρο,
πού ποτὲ δὲν πάτησε στὴ γῆ,
πῶχει ἄλλου, ἀπὸ πέρα, τὴν πηγῇ,
καὶ πού ἀπ' ὄνειται ἀνεβαίνοντας
ὄλο πέρα καὶ ὄλο πέρα,
ὡς πού νέο στοιχεῖο γίνετο,
καὶ σὰν αἰθέρας τοῦ αἰθέρου.
Κ' ἔτσι στὰ πανάλαφρα,
στὰ πανύψηλα ἔτσι ἐγὼ εἶμουν,
μέσα στοὺς ξεχωριστοὺς
ὁ ξεχωριστὸς ἐγὼ εἶμουν,
ὄλα μέσα μου τὰ νῆα
καὶ ὄλα τὰ γεράματα
καὶ τοὺς σπόρους καὶ τίς μήτρες
κλειῶντας ἀξεχώριστα!

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΝΗ*)

Γ'.

Γύθειο, Δεκεμβρῆς 1909

Σάν εἶναι καλοκαιρία ἀκόμα, εἶπα, ὡς τραβήξω μέσα νὰ ἰδοῦμε λιγάκι καὶ τὸ ἐσωτερικό, τὴν καρδιά τῆς Μάνης, καὶ ὑστερνότερα γυρίζοντας πάλι, μορογάρουμε στὴν πρωτεύουσά της καὶ ζητάζουμε τὰ κουσούμια της. Ἦθελα ν' ἀρχίσω ἀποπάνω ἀπὸ τὴν πρωτητερινή-ξεχωριστὴ ἐπαρχία τοῦ Οἰτυλου τὴ στεριανὴν περιοδεία μου καὶ ξεκίνησα μὲ βαπόρι, μὰ μὲ βαπόρι ὄχι μεγάλο, πού δὲ μακρύνει πολὺ ἀπὸ τὴ στεριά, νὰ φέρω γύρα ὅλη τὴ Λακωνικὴ χερσόνησο ὡς τὸ μυχὸ τοῦ ἄλλου κόλπου, τοῦ Μεσσηνιακοῦ, ὡς αὐτὴ τὴν Καλαμάτα, καὶ ἀπὸ κεῖ πιά νὰ ξεκινήσω πάλι μέταθε πρὸς τὰ κάτω, μὲ τὸ ἀξιώτερο μεταγωγικὸ μέσο γιὰ ἕναν πού θέλει νὰ ταξιδέψῃ ἀπολαβόνοντας ἀληθινὰ τὴ φύση, μὲ τὸ μουλάρι.

Ἐῖτανε τόσο γλυκεῖα κ' ἡσυχὴ μέρα τοῦ χυνό-πυρου καὶ φαίνονταν ἐκεῖ μέσα στὸ καραβοστάσι τόσο ἡμερὴ ἢ θάλασσα, πού δὲν μπορούσε παρὰ νὰ περιμένω, μ' ὄλον τὸ φόβο μου ἀπὸ δαύτη, καὶ ὡραῖο ταξίδι. Ἐπίασα τὸ κάσσαρο τοῦ βαποριοῦ, ξαπλώθηκα στὸν καναπέ τοῦ καπνιστήριου καὶ τέντωσα τὰ λονιὰ μου κατὰ τὰ παραλία πού σιγά-σιγά προσπέρνει τὸ σκαφίδι μας. Νά, πρῶτο πρῶτο τὸ ἀσπιδερό καὶ ὄμορφο *Μαυροβοῦνι*, τὸ ἀρχαῖο *Μιγόνιον*, πού εἶπαμε λίγὸ παρακάτω ὁ ἡρωϊκὸς *Πασαβᾶς* μὲ τὴν *Πεταλία* του, ὅπου τοῦ κάκου ἀγωνίστηκε καὶ τσακίστηκε γιὰ νὰ κάμῃ ἀπόβουση ὁ Ἰμπραήμης στὰ 1826. Νά, ἀκόλουθα τὸ *Σκουτάρι*, ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἄλλου γειτονικοῦ δήμου τῆς *Καρουπόλεως*, καὶ τὸ κλεισμένο λιμενάκι τους τὸν *Παρασυρό* καὶ τὸ Ἰσπανικὸ αὐλάκι του. Νά, καὶ ὁ *Κότρωνας*, ἡ πρωτεύουσα τοῦ παρακάτω δήμου, μὲ τὸ φυσικὸ καραβοστάσι του καὶ λιμένα τὴς *Κολοκυνθιάς*, ὅπως φέρεται γραμμένος σ' ὄλους τοὺς χάρτες καὶ σ' ὄλες τὴς περιγραφές, πού οἱ δασκάλοι μᾶς τὸν κάμανε ἀγνώριστο σὲ θαλασσινοὺς καὶ ἀπρόφορο σὲ στεριανοὺς δήμο καὶ ὄρμω «*Τευθρόνης*», ὅπως σὰς σημείωσα στὸ προτητερό μου γράμμα. Ἰσὶα τώρα πλῆρη τὸ βαπόρι κατὰ τὸ *Ταίναρο*, παράλληλα μὲ *δαμάλη*, *καταπράσινη*, *καμαρωτὴ παραλία* σάν τῆς *Νύφης* ὄμορφο χωριὸ πού ἀγναν-

*) Κοίταξε φύλλα 369, 370 καὶ 376.

Κι ὁ ἄνθρωπος μέσα στὰ θάμψη
τῆς ἀκέριας νέας ζωῆς
θὰ εἶναι πάντα ἢ κυβερνήτης
ἢ τραγουδιστής.

Ὡ φωλιές! Ὡ ἀηδόνια! Πᾶνε
τᾶμοιαστα καὶ τὰ πεζά,
πέτρα ἀνύλιστη σκεπάζει
πεθαμμένη τὴ Σκλαβιά.

Στερονοπαῖδι ἀγάλια ἀγάλια
θὰ προβάλλῃ καὶ θὰ βγῆ
πλάσμα ἀκόμα πιδ γιομάτο,
νόημα πιδ βαθύ.

Κι ὁ Ἀρχοντάνθρωπος θὰ νᾶβγῃ,
πού ἢ ρομφαία του καὶ αὐτὴ
θὰ φαντάζῃ σάν κινᾶρα
Πανερμονική.

Κι ὁ ἄνθρωπος ὁ βαριομοίρης
ὁ ἰδροκόπος δουλεντής
ὁ ἄπλερος πού παραδέρνει
δοῦλος ἢ βασιανιστής,

τεύουμε, τὰ Δημηκρίστικα καὶ τὴ Λάγεια πού φανταζόμαστε, τὴν πρωτεύουσα τοῦ ἄλλου ὁμώνυμου δήμου, ὅπου ἡ καρδιά καὶ ἡ γλώσσα τῆς ἀληθινῆς Μάνης βρασιώνονται ἀκόμη ἀπὸ τὴ Δωρικὴ συνήθεια καὶ διάλεκτο. Κατεβᾶνουμε ἀκόμη, ὡς πού νὰ φτάσουμε τὸ Πόρτο Κάγιο, τὸ ἀρχαῖο Ἀχιλλεῖον, καὶ ὄλες ἐκεῖνες τὴς ξεσχιμηχτιές καὶ τὴς μπασιές τῆς στεριάς καὶ τῆς θάλασσας πού τελειώνουν στὴ μεγάλη ἐκείνη πούντα τὸν κάβο *Ματαπᾶ*, τὸ ἀρχαῖο *Ταίναρο* καὶ μὴ βλέποντας σήμερα ζωντανὸ καὶ ἀκμαῖο ἄλλο μέρος ἀπὸ τὸ μεγάλο φανάρι, τὸ Φάρο τοῦ *Ταίναρου*, γυρίζουμε πίσω δυὸ χιλιάδες χρόνια καὶ ψάχνουμε μὲ τὴ φαντασία μας τὰ εἰρεπια τῆς *Σωσόλας* μὲ τὸ ἱερό τῆς Ἀθηνᾶς *Σωσολαίτιδος* καὶ τὴν πόρτα τοῦ Ἄδου, τὴν αἰεὶ Ἀθην καταβασιν—εὐκολο πρᾶμα νομίζω ἀποδοῦναι σὲ μιὰ μεγάλη τρικυμία.—Γυρίζουμε τὴν πούντα καὶ ἀρχίζουμε πιά ν' ἀνεβᾶνουμε τὸ Μεσσηνιακὸ κόλπο. Πρῶτο ἐκεῖθε συναπάντημα τῆς φαντασίας ἕνας ναὸς τοῦ Ποσειδῶνα καὶ τὰ εἰρεπια τῆς *Καινηπόλεως*, λίγὸ παραπάνω ἀπὸ τὴν «*Καινούρια Χώρα*» καὶ φτάσαμε στὸ *Γερολιμένα*, τὸ ἐπίγειο τῆ; *Κίτις* καὶ τῆς *Μέσσης*, τῆς νεώτερης *Κίτις* μὲ τοὺς ἀμέτρητους πύργους της καὶ τῆς πκλιότερης *Μέσσης* μὲ τὰ πολλὰ ἱερά της. Ἐδῶθε ἀρχίζει ὁ κάβο *Γκρόσος*, «*θυρίδες*» ἀρχαῖα, χειρότερος, φοβερότερος, ἀνεμικώτερος ἀπὸ τὸ *Ματαπᾶ*, πού δὲ μᾶς ἀφήνει κεφάλι καὶ ἄντερα, οὔτε τῆς Ὠριᾶς τὸ *Κάστρο* καὶ τὸ παραμῦθι τῆς ἀντίκρυα νὰ συλλογιστοῦμε, οὔτε τοῦ Ἀμπέρου *Κατσῶνη* τὸ θαλασσινὸ ἀλησμόνητο τρόπαιο ἀπὸ τὴ νεώτερη ἱστορία, οὔτε τὴν ἄλλη μεγάλη ντροπὴ τοῦ Ἰμπραήμη καὶ δόξα τῶ *Μανιατῶνε* μὲ τὴ θανάσιμη ἀποτυχία του ἐκεῖ πὰ στὸ *Δυρό*. Φουσκῶνει ἡ θάλασσα χωρὶς δυνατὸ ἄνεμο, βουίζει καὶ σπᾶει τὸ κύμα στὰ πλευρὰ τοῦ ἀτμοκίνητου, τὸ κατρακυλάει δεξιά καὶ ἀριστερὰ καὶ ὀμπρὸς καὶ πίσω ἀπ' ὄλες τὴς μεριές καὶ πκρᾶδέρνω μιὰν ὄρα ἀλύπητα ζητώντας νὰ πατήτω τὴ στεριά σὲ πρῶτο μέρος πού θὰ κάμῃ νὰ σταθῆ μὲ ἄγκουρα ἢ ἀτμό. Εἶναι αὐτὸ τὸ *Λιμένι*, τὸ καραβοστάσι τῆς *Τσίμοδας* ἢ Ἀρεοπόλεως, ὅπου πρῶτα κατάφρασε ὁ ἀποκάτω ἀπὸ τὸν Ὀρλώφ στὴν πρῶτη Ἐπανάσταση *Ρωσικὸς στόλος*, καὶ ὅπου κᾶνω κ' ἐγὼ βιαστικὰ τὴν ἀπόβουσή μου, ἀφίνοντας γιὰ ἄλλη περίσταση τὴν *Πλάτσα* καὶ τὸ *Λεῦκτρο*, τὸν *Κάμπο* καὶ τὴν *Καρδαμύλη*.

Ἐσοῦρπωσε πιά καὶ μόλις διχρῶνουμε τοὺς

καὶ ἡ βασιανιστής ἢ δοῦλος,
ἀμολόγητα καὶ σκληρὰ
μύριους τύρνους γρικᾶει
μέσ' τὰ σωθικά,

καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ βαριομοίρης
θὰ ὑπωθῆ θριαμβευτής
σὲ μιὰ γῆ πλατεῖα προσφήτης
μᾶς πλατύτερης ψυχῆς.

Ξέρω ποῖα ἀπάντηση θὰ δοθῆ στὸ δισταγμὸ μου
ἂν εἶναι ποίηση ἢ φιλοσοφία τέτια ἀρχιδιάσματα
πεζά. Μὰ προλαβαίνω ἀντιτάζοντας κ' ἐγὼ κά-
πιους στίχους τοῦ ἴδιου ποιητῆ ἐμπνευσμένους ἀπὸ
ἰδέα σχεδὸν παρόμοια.

Καὶ σὰ νᾶμουνα κ' ἐγὼ ἐκεῖ πέρα, ἀνάμεσα
Στοὺς ἐλευτέρους ἐλευτέρος, καὶ ξέχασα
Τὸν Ἀράπη, τᾶλι σόδεμα, τὸ γῦπα,
Κ' ἐγνωσᾶ τὰ σίδερα σάν τὰ φτερά,
Καὶ σάν ἥλιον φέξιμο τὴ μοῖρα μου
Μέσ' στῆς φυλακῆς τὴ μαύρη τρύπα.
Κι ἄκουσα τὴς ἀλυσίδες μου
Νὰ τὸ σημαδεύουν ταιριασμένα

βράχους καὶ τὴς πέτρες τῆς ἀκρογιαλιάς, ὅπου κοντοζυγῶνει ἡ βάρκα πού θὰ μᾶς βγάλῃ τὴν πιλοση-κάνει ἀδιάκοπα τὸ τρανταχτὸ κύμα πού ἀφρίζει καὶ σπᾶζει πάνω σ' αὐτές καὶ πηδοῦμε τελοσπάντων καὶ ἀνεβᾶνουμε αὐτοὺς καὶ τρυπῶνουμε στὸ κοντινὸ μαγαζὶ πού χρησιμεύει γιὰ πκκτορεῖο, ὑποτελωνεῖο καὶ ξενοδοχεῖο μαζύ. Μὰ πατάμε στεριά, καὶ τὰ σωθικά μας παίρνουν ἀπάνω τους· πεινάμε καὶ μόνος μᾶς φαίνονται τὰ νοστιμώτατα τηγανητὰ ψαράκια καὶ τὸ τυρὶ πού μᾶς σερβίρει ὁ καλὸς *Μανιάτης* καὶ περιποιητικὸς ξενοδόχος. Περνάει ἡ ὄρα ἀθάρετη μὲ τὴν καλὴ κουθέντα καὶ δταν βγαίνουμε καὶ σιγά-σιγά ἀπὸ βράχο σὲ βράχο πατώντας μὲ προτοχὴ μὴ ξεγλυστρίσουμε, ροβολᾶμε τὸν κατήφορο στὴ θάλασσα, ἀγρικᾶω τὸ βουγγητό της καὶ τηρᾶω τὸ ἡζερὸ σπάτιμο τῶν κυμάτω στὴς πέτρες καὶ ξεδιαλύνω τὴς βκροῦλες στ' ἀκρογιαλί μαζεμένες. Εἶναι πολὺ σηκωμένα καὶ λαμπερὰ τ' ἀστέρια τοῦ οὐρανοῦ, πού μᾶς ὀδηγᾶει μὲ τὸ ἀχνὸ φῶτισμά τους στὸ *πκρᾶθλάσσιο* κατάλυμά μας, ὅπου μὲ περιμένει *πκστρικό κρεββάτι* καὶ *βκθύτατος ὕπνος* μὲ τὸ σιγὰλο πιά *κωνούρισμα* τοῦ *γιαλοῦ*, πού ἀρχισε νὰ κατασιγᾶζῃ τὸ θυμὸ καὶ τὴ βοή του.

Τὴν αὐγὴ, *θαμπά*, στὸ πόδι! Εἶναι τόσο σπᾶνιες σ' ἐμᾶς οἱ εὐκκίριες αὐτές νὰ σηκῶνεται κανεὶς τόσο πρῶτ, πού ἄμα *πκρυσιάζεται* *καμμιά* πρέπει νὰ τὴν ἀδράχνη καὶ νὰ τὴ χαίρεται ἀπ' ὀλότελα. Ὅσο νὰ *κκλοστοιμαστοῦμε*, *ξημέρωσε*. Ρήχνω μιὰ ματιὰ ἀπὸ τὸ *πκρᾶθράμι* τῆς *κάμαρας* μου ἀπάνω στὸ *γιαλό*. Σὰ νὰ σύχασε *κομματάκι* ἢ *φουρτουνασμένη* θάλασσα. Τὸ κύμα ὅμως σπᾶει καὶ ἀφρίζει ἀλύπητα ἀπάνω στοὺς βράχους. Τὸ *βκποράκι* τῆς *Καλαμάτας* χορεύει, σφυρίζει κ' ἐτοιμάζεται νὰ *ξεκολοθητῆ* τὸ δρόμο του. Στὸ καλό! ὡς εἶν' κκλᾶ τὸ *μουλαράκι* μου, πού εἶν' ἐτοιμο νὰ μὲ *δεχτῆ* ἀπάνω στὴς *στέρεις* *πλάτες* του.

Ἄλλη ματιὰ μου περιτυλίγει ὅλη τὴν παραλία καὶ τὸ χωριὸ πού βρισκομαί. Στὴν ἄκρη-ἄκρη, ἐμπρὸς πέρα σὲ μιὰ πούντα πού σκημηκτίζει ἡ γῆς,

Μέσ' στῆς φυλακῆς τὴ μαύρη τρύπα
Τὸ τραγοῦδι μου, τραγοῦδι νικητῆ,
Καὶ σκαρφαλωτὸς ἀπὸ τὰ ὕψη μου
Ἐρριξα φωνὴ καὶ τὰ εἶπα

Τὰ εἶπα πρὸς τὸ σκλάβο λαὸ στὰ πόδια μου,
Κοὶ προσφήτης καὶ ζωγράφος καὶ τεχνίτης
Τὰ τεράστια καὶ τᾶξήγητα ὄσα εἶδα,
Καὶ τὸ μίλημά μου λόγος ἔγινε,
Κ' ἔγινε καὶ ὁ λόγος μου *φολμός*,
Καὶ *χρυσὴ κινᾶρα* ἢ *ἀλυσίδα*!
Καὶ μ' ἀποκρεθίθηκαν καὶ *βόγγιξαν*
Καὶ τοῦ κάστρου οἱ ἀλυσίδες καὶ τῶν ἄλλων
Π. ὦ ἔρρεναν κλεισμένοι ἐκεῖ,
Καὶ στοῦ κόσμου μέσα *τάλυσόδεμα*
Καὶ τοῦ κόσμου ἀκούω *τάλυσόδεμα*,
Σάν *ξεχωρισμένη* μουσική.

Σάν τὰ πάντα πού σσελεύουνε καὶ ζοῦν,
Νόησα καὶ σ' ἐσᾶς τὴ δύναμη
Ποῦ μεταμορφῶνει σας καὶ σᾶς ὑψῶνει,
Ἄλυσίδες, *μοῖρες*, *τύρανοι*!
Κάποιο χέρι ἀρχίζει πιδ κοντὰ
Νὰ σᾶς πᾶη πρὸς τὸ φτερό καὶ πρὸς τᾶηδόνη!

Γιατὶ μᾶς συγκινεῖ ἡ προφητεία τούτη, ἐνῶ ἡ ἄλλη μᾶς ἀφίνει κρύους; Ἀπλούστατα· γιατί περναίει μέσα ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ ποιητῆ, γιατί νύθομε τὸν ποιητὴ νὰ μεθᾶει ἀπ' τὴν ἀτομικὴ του ἰδέα καὶ ὄχι ἀπὸ μιὰ καλὴ θέληση νὰ φιλοσοφήσει σῶνει καὶ καλὰ μὲ θυσία κάθε αἰσθηματος, βαθύτητας, πρωτοτυπίας.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ξαγναντεύω ένα κάτι που απειρίζει όμορφα όμορφα και γειτονεύει με μια έκκλησίτσα· είναι ο τάφος του Πετρόμπεη. Θα πάω να προσκυνήσω... Έδωθε όλοτρόγουρά μου παλιόσπιτα, πύργοι, κούλιες, ανά κατα, άνώμαλα, ψηλά, χαμηλά, παστρικά, παστρικά όμως, άσπρισμένα από καινούριο άσθέστωμα ή μαυρισμένα από την πολυκαιρία. Ένας από δαύτους ξεχωρίζει με κάποια φανταστική από μόναχος μεγαλοπρέπεια... Δεν ξέρω πώς λίγο λίγο ό νους μου γυρίζει πίσω-πίσω, βαθειά-βαθειά στα παιδικαίσιά μου χρόνια τά πρώτα πρώτα και μου παρουσιάζει μπροστά μου ένα βιβλιαράκι μικρού-τσικο, χωρίς ξώφυλλο, άραβο, με λίγα φύλλα, τάμισά κομμένα με δόντια, με μια έπιγραφή: «Τά αύγά του Πάσχα». Τό πρώτο άναγνωστικό βιβλίο που πήρα στα χέρια μου άμα βγήκα από τους πινακούς στο άλληλοδιδακτικό εκείνο τόν καιρό σχολείο. Έπέρασαν περισσότερα από πενήντα χρόνια· τό είχα μπίτι λησμονημένο· και τό ξεθάφτει, μου τό φέρνει στο νού μου, τί; ή άρχή του· οί πρώτες του άράδες, που δέ θυμάμαι κι άλλες. Άρχιζε: «Στόν παλαιό Πύργο του Μαυρομιχάλη, τόν κείμενον είς τά δυτικά παράλια τής Πελοποννήσου...» στόπ! τίποτε άλλο, τίποτε περισσότερο δεν κράτησε ή μνήμη μου· κι αυτές τίς άράδες τίς έβγαλε έξω, περίεργο πράγμα! τώρα κατά πρώτη φορά, ύστερα λέω από πενήντα χρόνια, ή θεά αυτού του πύργου. Νά λοιπόν τό μέρος, τό θέατρο, που άνοιγονταν ή ιστορία εκείνη που διάβαζα τότε και δέ θυμάμαι σήμερα καθόλου ούτε τήν πλοκή της ούτε τό τέλος της. Έτσι από πενήντα χρόνια νά μου παρουσιαστή μπροστά μου ό Πύργος, που ή παιδική μου φαντασία προσπαθούσε νά συλλάβη, νά πιάση όλοζώντανο, πραγματικό, στο φυσικό, μεγάλο κι άξιοθάμαστο κάδρο του μέσα στη λαμπερή από τίς πρώτες ρηξιές τής αύγής και του Φαέθοντα άχτίδες!

Ω, τί θά έδιναν νά εύρισκα σήμερα, νά έπινανα στο χέρι μου, νά ρούφωγα τό βιβλιαράκι εκείνο, όσο άγνωστο κι άνόητο κι άν είναι. Έβρεχ τήν Άθήνα άνου-κάτου, μα δεν μπόρεσα νά τό βρω. Ω, και νά τύχαινε κανένας νά τόχει ή νά τόβρισκε και νά τό στείλε στον παλαιό

ΧΡΥΣΑΝΘΟ ΠΑΛΙΑΠΙΔΑ

ΦΥΛΛΑΔΕΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ*

IB'

Η ΝΟΙΚΟΚΕΡΑ

Πέρασε ή ώρα με τό τρομερό παραμύθι τής χαροκαμένης μας τής Γιαννούλας. Βγαίνει και τό κακόμοιρο τό κορίτσι, χλωμό, δακριμένο, όλότρεμο. Η καρδόυλα του θά στραγγίξει αίμα από τόν πόνο. Τί τήν πόνεσες έτσι, καρμένη Γιαννούλα! Η τάχα πρέπει νά τ' άκούν κ' οί άνήξερές μας οί ρωμιόπουλες, τί παράδεισαν τόν είχανε οί γριές τους! Μα κι έσοι πάλι τάκουσαν, τί όφελήθηκαν! Τό πολύ χαίρονται που δεν έχουν και σήμερα τέτοιες συμφορές, που δεν μπαίνουν πιά Τούρκοι νά σκορπίσουν άφανισμό στις φωλιές τους.

... .. Άκου τήν τώρα τή μικρούλα, φιλοτραγουδάει στρώνοντας τό τραπέζι, νά διώξη τό φόβο της. Πρέπει νά βλέπη κάποιον άρματωμένο μπροστά της νά τήν κυνηγά ή καμήνη. Άμποτες νά τής σταθώ σέ καλό της αυτός ό φόβος!

Άς κρυφοτρέξουμε τώρα ως άπάνω, νά καμα-

*) Η άρχή στον άριθ. 353.

ρώσουμε και τή μάνα της. Άνεσάινει άνθρωπος έδω πέρα. Όρθάνοιχτα τά παράθυρα. Μπαινοβγαίνει ό δροσάτος ό μπάτης, και τούς φέρνει τήν ύγιή, τή ζωή και τή δύναμη. Χρειαζόμενος είναι κι αυτός για τά βλαστάρια που θά μας δώσης μια μέρα, λυγερή μου κοπέλλα! Είναι ή μεγαλύτερη ή κόρη τούτη, που άκουμπάει εκεί στο παράθυρο και λογιάζει τή θάλασσα. Τό ξέρει εκείνη γιατί τή γλυκοκοιτάζει τή θάλασσα. Αυτή τής φέρνει τά γράμματα, θά τής φέρη και τόν καλό της μια μέρα. Τί δεν έδινες νάχης τούς στοχασμούς της αυτή τήν ώρα! Άγιο μυστήριο ή άγάπη! Άς τή λατρέψουμε από μακριά κι άς τήν άφήσουμε νά καίη εκεί ή-συχά, σάν αυτό τό καντήλι σιμά στα κονίσματα.

Μια ματιά στην άλλη τήν κάμαρα, και φεύγουμε. Βλέπω δυό κερές έδω μέσα. Η μια μεγαλύτερη, όχι πολύ περασμένη, άγκαλά τό φως έρχεται πίσωθε της και τήν κάνει και φαίνεται κάτι νεώτερη. Αυτή είναι ή άρχόντισσα, ή κερά του σπιτιού. Κρίμας που δεν είναι μέρα, νά καλοδής τάγαθό πρόσωπό της. Η άλλη, που κάθεται δίπλα της και τής κρυφομιλεί, αυτή με τά μαύρα, είναι γειτόνισσα και πρέπει νάρθε νά τής δηγηθή τά μύρια της βάσανα. Αυτή τήν ώρα, που συχάζουν τά σπίτια, που δέ φάνηκε άκόμη ό νοικοκύρης, τή διαλέγουν οί χαροκομένες, οί ζωντοχήρες κ' οί φτωχές νά πάνε νά πούνε δυό λόγια στις σπλαχνικές τους γειτόνισσες. Ποιός ξέρει πόσην ώρα τήν κρατάει τήν άρχόντισσα και τής τά λέει αυτά τά δυό λόγια! Κι αυτή τήν άκούγει με ύπομονή και τή συμπαθει μ' έναν πόνο, που λές κ' είναι αυταδέρηφης. Άν ανεβαίναμε πιό νωρίς, θ' άκούγαμε θλιβερές ιστορίες κ' έδω. Θ' άκούγαμε πώς ή μαυροφόρα έχει πέντε χρόνια νά δη τόν άντρα της. Πώς ξενοδουλεύει νά ζήση τρία παιδιά. Πώς πλάκωσε κ' ή άρρώστια και πώς πάει νά πεθάνη τό μικρότερό της. Κοίταξε τήν καλά, τώρα που σηκώθηκε και κοιμάζεται, κι όλο τοιμάζεται νά φύγη, κι όλο κρυφομιλεί. Κοίταξε μάτια γλυκά και δακριοβρεμένα, κοίταξε φρύδια πλατιά και κατάμαυρα, χείλη νόστιμα και ψιλά. Άπ' όλο τό πρόσωπό της στάζει ή γλύκα τής όμορφιάς κ' ή πίκρα του πόνου, τής φτώχειας, τής άδικης όμως φτώχειας, τής φτώχειας που παίρνει τό θυμά της από τό μιντέρι και τό τινάζει στην έρμη τήν ψάθα. Και καθώς ξεκινάει, άπλώνει τό χέρι της ή άρχόντισσα και τής βάζει κάτι στο χέρι. Άλλο μυστήριο τούτο. Όχι τής άγάπης που μας φέρνει στον κόσμο, μόνο τής άλλης, που μας ανεβάζει στον ούρανό. Που μας κάνει και χύνουμε κόμπο δάκριο κι άπλώνουμε χέρι σ' ένα μισοπνιμένο.

Σωστή χριστιανή ή άρχόντισσα. Ό άντρας της, τό δεξί της χέρι, ποτές δέ θά τό μάθη τί έδωσε τής γειτόνισσας με τάλλο τό χέρι της.

Τέτοιες βιολέττες λουλουδίζουν έδω πέρα πολλές. Θαρρώ δεν πολυπροκόβουνε στις χώρες αυτά τά βουνήσια τά λούλουδα. Εκεί βλέπεις άλλα. Εκεί είναι ό πολιτισμός. Εκεί μόλις και νοιώση ό καλός ό νοικοκύρης πώς σιμώνει τό τέλος του, δίνει τό μισό τό είναι του σ' ένα σπιτάλιο και τελειώνει.

Έτσι άδειάζει κ' ή κοκώνα του νά πάη στο θέατρο, τήν ώρα που κάθεται ή νοικοκερά μας κι άκούγει γειτόνισσες. Η κοκώνα τής χώρας τά θέλει τά δάκρια της νά τά χύση στο θέατρο. Δεν τής μένουνε για ζωντοχήρες και για χαροκαμένες. Στη χώρα έχει άνοιχτά μαγαζιά και πηγαίνει όποιος θέλει και βρίσκει τό ψυχικό. Στο χωριό τέτοια μαγαζιά δεν έχει. Πηγαίνει ή φτωχή στής άρχόντισσας, τής δίνει τόν πόνο της και παίρνει ένα κομμάτι ψωμί. Στη χώρα πάλι, αν είναι λιγάκι άπόνετες οί άρχόντισσες, είναι λιγάκι ξέννοιαστες κ' οί γειτόνισσες. Η φτώχεια της βρίσκει πόρεψη. Ά ζούσε στη χώρα ή μαυροφόρα μας, γλήγορα θάβρισκε καρδιές νά τήν πονέσουνε. Μα αυτά είναι του πολιτισμού πράματα. Έδω πάντα βρίσκουμε τήν άρχόντισσα σπλαχνικά, τή γειτόνισσα τίμια και συμμαζεμένη.

... Φωνές άκούγω κάτω. Έρθε ό άρχοντας. Τρέχα, ζωντοχήρα μου, από τήν πισόπορτα. Άς φύγουμε κ' έμεις από τό παράθυρο.

II'

ΦΤΑΝΕΙ ΜΑΣ ΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ά δεν είτανε Σάβατο βράδυ και ξημέρωμα Κεριακή, θά σ' έπαιρνα νά πάμε και σέ κανένα φτωχικό νυχτέρι, νά κρυφοκαθίσουμε σέ μιάν κώχη και νά καμαρώσουμε όλη τή γειτονιά. Άλλη με τή ρόκα της, άλλη με τό μάγκανο, κι άλλη με τό βελόνι· γριές, μεσόκοπες, παντρεμένες, κοπέλλες· νά δουλεύουνε με τά χέρια τους, με τίς γλώσσες τους, με τ' αυτιά τους. Νά βλέπη, ν' άκούς και νά μη χορταίνης· φτάνει νά νοστιμεύσαι παραμύθια, τραγούδια και νοιώσματα.

Καλά όμως που έτυχε Σαβατόβραδο και θά λείψουμε από τόν πειρασμό. Γιατί δεν είναι σάν τό χαρέμι εκεί, νά βλέπης κοιμισμένα κορμιά. Όλες γλυκοφέγγουν εκεί ζωντανές, λυγερές και σπαρταριστές. Μια νά τίς έβλεπες, και θά μουλέγες άμέσως: «Έγώ θά μείνω έδω· δεν τ' άφίνω πιά τό χωριό».

Όχι, φτάνει μας. Άλλού είναι ή δουλειά μας τώρα. Τήν πηγή τήν είδαμε. Τά ήπιαμε τά κρουσταλλένια της νερά. Έρθαμε στην πηγή για νά πιούμε, όχι νά γίνουμε πλατάνοι και νά ριζώσουμε δίπλα της. Τώρα πρέπει νά κατεβούμε τό ρέμα, νά μπούμε στον ποταμό, νά πάμε στο πέλαγο. Πρέπει νά δούμε τή μεγάλη τή Ρωμιούσση. Τήν είδαμε, θά πής, χίλιες φορές με τά μάτια μας. Μα αυτό δέ σημαίνει. Ό σκοπός είναι με κλειστά μάτια νά τηνε δούμε, με τό νού μας νά τηνε δούμε τή Ρωμιούσση. Τά μάτια πλανεύουνε. Δέ μας λέν τήν άλήθεια πάντα. Κι αν τηνε λέν κάποτες, ό νους παραζαλίζεται και τί νά πρωτοπιστέψη δεν ξέρει. Τό καθαυτό τό ταξίδι γίνεται με κλεισμένα μάτια, τή νύχτα, μέσα σέ τέτοια ρημά.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΦΥΛΛΑΔΑΣ

(Άκολουθεί)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΤΑ ΑΝΕΚΦΡΑΣΤΑ

Άκούστε, άδέρφια, άκούστε. Άκούστε και φρίξετε.

Χτές τό βράδι είμωνα παγεμένος στο σπίτι τής θειάς μου και κάθισα νά πιώ τόν καφέ, που μου φτειάζανε. Η μικρή μου άνιψιά καθότανε παράμερα στο τραπέζι και πολεμούσε νά μάθη άπ' έξω τούς χρόνους του δρω. Μιλούσα με τή θειά μου, για νά μην άκούω τίς άπελπιστικές φωνές του κοριτσιού, γιατί, καθώς έλεγε τούς χρόνους, μου φαινότανε πώς κάποιος τόκαιε με σίδερο άναμμένο και τόκαιε νά σκούζει. Όπωπα, όπωπας κ.τ.λ, έωρακώς είην, είης, είη κ.τ.λ. Όφομαι, όφει, όφεται — τό δυϊκό δεν τόν θυμούμαι — όφόμεθα, όφεσθε, όφονται, που νά όφονται, Παναγία μου, οί δασκάλοι τήν ήμέρα τής Κρίσης. — Καμμιά φορά ή μικρή μου άνιψιά άφησε τή θέση της, ζύγωσε τή μάνα της και κάτι τής είπε σταυτί.

Η θειά μου άνατινάχτηκε φουρισμένη στην καρέκλα της και φώναζε:

— Μα πάλι σου χάλασε τό άνέκφραστο;

Τό κοριτσάκι — είναι 12 χρονώ και πάει στην έκτη τάξη του Άρσάκειου — κοκκίνισε, ξεροκατάπιε και πήγε πάλι στη θέση του, χωρίς νά πη τίποτα.

— Και τί είναι αυτό τό άνέκφραστο, θειά; Ρώτησα γώ.

— Νά. Κάθε κορίτσι έχει άφημένα στο Άρσάκειο από ένα παντελονάκι μπλέ ή μαύρο που τό φορεί στη γυμναστική.

— Μά καλά, τὰ ανέκφραστα τί πράμα είναι ; ξαναρώτησα.

— Αὐτὰ τὰ παντελονάκια οἱ δασκάλες τὰ λένε ανέκφραστα.

— Ἄν εἶχε τὴν εὐτυχία νὰ μὲ βλέπη ὁ Δουμάς, θ'ἄγραφε πῶς μού πέσανε χίλιοι κεραινοὶ εἰς τὴν κεφαλή μου.

— Γιὰ τὸνομα τοῦ Θεοῦ, φώναξα. Βρὲ γιὰ μιλάτε καλά.

— Μά γιατί παραξενεύεσαι ; μούπε ἡ θειά μου.

— Τί νὰ τῆς πῶ δὲν ἤξερα· πῆγα κοντὰ στὴν ἀνιψιούλα μου καὶ τῆ ρώτησα :

— Γιὰ πές μου, παιδί μου, ἔτσι σὰς εἶπανε οἱ δασκάλες νὰ τὰ λέτε ;

— Τὸ μικρὸ κατέβασε τὰ μάτια του καὶ μὲ σιγαλὴ φωνὴ μου ἀπάντησε :

— Ναί.

— Καὶ γιατί σὰς τῶσανε αὐτό ;

— Γιατί, λέει, ἀλλοίως εἶναι ντροπή.

— Καὶ πῶς σὰς λένε λοιπὸν τὴν ὥρα τῆς γυμναστικῆς ;

— Νά, κάθε ἀνέκφραστο ἔχει καὶ ἀπὸ ἓνα ἀριθμὸ. Ἄμα μποῦμε στὴ γραμμὴ, τὰ βγάζει ἡ δασκάλα ἓνα ἓνα ἀπὸ τὴ σακκούλα, φωνάζει τὸν ἀριθμὸ του, κι ὁποιαῶς εἶναι πάει καὶ τὸ παίρνει. Ἐπειτα πάμε πίσω ἀπ' τὸ παραβάν καὶ τὰ φοροῦμε. Κατάλαβες ;

— Ποῦ νὰ καταλάβω, ποῦ νὰ νοιώσω, μωρὲς παιδιά.

— Καὶ πῶς σὰς λένε ;

— Νά. Φωνάζει ἡ δασκάλα : Ἄνέκφραστο 10, ἀνέκφραστο 40, κ' ἔτσι τὰ φωνάζει ὅλα.

— Πρὶ νὰ τελειώσῃ τὸ κοριτσάκι τὰ εἶχα χαμένα, αὐτὸ τὸ πράμα δὲ φανταζόμουν ποτέ μου πῶς θὰ τᾶκουα καὶ ζαλίστηκα. Σηκώθηκα κ' ἔφυγα ζητώντας ἀέρα καὶ στὸ δρόμο σκεφτόμουν τὸ κακὸ ποὺ κάνουνε οἱ δασκάλοι κ' οἱ δασκάλες σ' αὐτὰ τᾶθωκ παιδάκια ποὺ τοὺς στέλνουμε. Ἄπὸ μικρὸ ἀρχινάνε καὶ τὸ μαθαίνουν πῶς τὸ ρούχο ἄμα τὸ πῆς παντελόνι ἢ βρακί φέρνει ντροπή, ἄμα ὅμως τὸ πῆς ἀνέκφραστο ἀλλάζει καὶ γίνεται τραχηλιά.

— Τηρᾶτε τώρα τί κακὸ τοὺς κάνουνε. Ἐκεῖ ποὺ τὰ κοριτσάκια δὲ νοιώθουνε τίποτα, παρουσιάζεται ὁ Μιστριώτης μὲ φουστάνια καὶ τὰ σκανταλίζει. Τὰ κάνει νὰ συλλογιστοῦνε καὶ νὰ πάει ὁ νοῦς τους στὸ κακὸ. Καὶ ὅλα αὐτὰ ἀπ' τὴ μανία τῆς ἑλληνικούρας. Ἐμεῖς οἱ χυδαῖοι τὰ λέμε βρακιά, παντελόνια, σῶβρακα. Ἐρχεται ὁ δάσκαλος καὶ μὴ ξέροντας πῶς διάολο νὰ τὸ βαφτίσῃ γιὰ νὰ τὸ ξελληνίση, τὸ βγάνει ἀνέκφραστο. Τουλάχιστο στὸ στρατὸ τὸ λένε σκελέα ποὺ κάτι τελοσπάντων λέει, κι ἄς μὴ τὸ νοιώθουν οἱ Ρωμιοί. Καὶ γιὰ νὰ τελειώσουμε, κάνουμε μιὰ σύσταση στὸν κ. Παναγιωτόπουλο :

Νὰ ἐκφράσῃ τὸν ἀνέκφραστον θαυμασμόν του στὸν κ. Μιστριώτη καὶ στὶς δασκάλες γιὰ τὴν ἀνέκφραστον ἐπιτυχίαν ποὺ εἶχανε μαθαίνοντας τὰ κορίτσια νὰ ἐκφράζονται μὲ τήσιν ἀνέκφραστον λεπτότητα γιὰ ἓνα τόσο δυσέκφραστον πράμα.

Ἀθήνα, 8.3.10.

Γ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΛΑΚΗΣ

Η «ΕΛΛΗΝΙΣ ΦΩΝΗ»

Μας στάλθηκε προχτές ἓνας φάκελλος ποῦχε μέσα ἓνα φύλλο τῆς «Φύσις» κ' ἓνα γράμμα. Στὴ «Φύσις» πάνου σημεδεύεστανε μὲ κόκκινο μολύβι ἓνα δῆγμα «Ὁ βράχος τοῦ θανάτου», ποὺ μόλις διαβάσαμε τις πρώτες ἀράδες του «Ἡ Ἰωάννα νεῖνις ἐκ φύσεως εὐγενῆς, εἰκοσι μόλις Μαΐου ἀπαριθμοῦσα» τὸ πετάξαμε στὸ καλάθι. Τὸ γράμμα ὁμῶς συλλογιστήκαμε πῶς ἔπρεπε νὰν τἀπολάβουν κ' οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμᾶ» καὶ νὰ το :

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΡΑΧΜΑΙ 1,000,000 ΚΕΡΑΗ

Καθ' ἐκάστην κλήρωσιν ἐκδίδονται 100,000 γραμμάτια ἀξίας . . . 400,000 παρέχοντα κέρδη εἰς 2,290 γραμμάτια ἀξίας δραχ. 200,000. Διὰ τὴν κλήρωσιν τῆς 28 Φεβρουαρίου 1910 ἐξεδόθησαν ὑπ' αὐξῶντα ἀριθμ. 1 25,000 ΑΚΕΡΑΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς ἀκέραιον τὸ κέρδος τιμώμενα ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ καὶ ὑπ' αὐξῶντα 25,001, 100,000. ΤΕΤΑΡΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΥ τιμώμενα ΜΙΑΣ ΔΡΑΧΜΗΣ καὶ παρέχοντα συμμετοχὴν εἰς τὸ τέταρτον τοῦ κέρδους.

Table with 3 columns: Κέρδη ἐκάστης κληρώσεως, 1 εἰς, 2 ἀπὸ, 6 ἀπὸ, 15 ἀπὸ, 28 ἀπὸ, 1950 ἀπὸ, 2000. Values range from 80,000 down to 40.

Ἡ πρώτη κλήρωσις γενήσεται τῆ 28 Φεβρουαρίου (13 Μαρτίου), 1910, ἡ δευτέρα τῆ 25 Ἀπριλίου (3 Μαΐου) 1910, ἡ τρίτη τῆ 27 Ἰουνίου (10 Ἰουλίου) 1910, ἡ τετάρτη τῆ 31 Ὀβρίου 1910 καὶ ἡ πέμπτη τῆ 31 Δεβρίου 1910 (31 Ἰανουαρίου 1911).

Διὰ πᾶσαν πληροφορίαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΛΑΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ, Ἰπουργεῖον Οἰκονομικῶν, εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων τυμηματάρχης

Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

Κύριε Νουμᾶ,

Σοὶ στέλλομεν τὸ ἔγκλειστον ἐρατεινὸν καὶ θελ-ξικάρδιον δῆγμα, ἵνα ἴδῃς τίνι τρόπῳ δέον νὰ χειρίζηται τις τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν καὶ ἵνα ἀποτάξῃ τῷ σατανᾷ μαλλικρισμῷ, τῷ ἑλληνοφθόρῳ καὶ τὴν ἐπισκότησιν τῆς διανοίας τοῦ γένους ἐπαγγελ-λομένην.

Καὶ τυφλῷ δῆλόν ἐστι, παραβάλλοντι τὰ ὑμέ-τερα βορβορώδη κατασκευάσματα πρὸς τὴν ἀγνήν τῆς καθαρῆς αἰγλοβολίαν, πόσον ὑπερέχει τὸ ἐν ἰδίῳμα τοῦ ἐτέρου.

Ἐλευσεται ποθ' ἡμαρ ὅτε ὑμεῖς οἱ τριχῶτοι καὶ οἱ ἀπότοκοι ὑμῶν μισοδόξοι καλύψετε τὴν κε-φαλήν ὑπ' αἰσχύνῃς διὰ τὸ ἀκαλαίσθητον καὶ ρυ-παρὸν ὑμῶν γλωσσικὸν κατασκευάσμα.

Τίς ραντιεῖ ὑμᾶς ὑσώπῳ, ὅπως καθαρῶσθε; Ἐρωσθε *

Υ. Γ. Εἰς τί πταίει ὑμῖν, ὦ μικροί, ὁ στυλο-βάτης τῆς γησίας ἡμῶν γλώσσης καὶ ἑθνικῆς πρό-μαχος, ὁ διαπρεπὴς τῶν Ἑλλ. γραμμάτων ἱερο-φάντης κ. Μιστριώτης, ὅστε τοσοῦτον ἀσεβῶς κατ' αὐτοῦ ἐκάστοτε ἐπιτίθεσθε ;

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Ὁ λόγιος καὶ ποιητὴς Ἡλίας Π. Βουτιερίδης, ἓνας ἀπὸ τοὺς παλιούς, τοὺς πρώτους πρώτους συνεργάτες τοῦ Νουμᾶ, ἀρ-ραβωνιάστηκε στὴ Σαλονίκη, ποὺ μένει τώρα, μὲ τὴν διαλεκτὴ κόρη Ναταλία Ι. Ἀννίνου. Τὰ ὀλόθερμα συχαρήκιά μας.

— Ὁ Καλομοίρης ἔχει τονίσει καὶ τὴν Ἑλ. ἱ. α τοῦ Παλαμᾶ, γιὰ γυναικίον χορὸ, μονοτράγουδα κι ὀρχήστρα. Ἡ σύθεσις αὐτὴ τοῦ Καλομοίρη θὰ ἐχτελεσθεῖ σήμερα, Κεριακὴ τὸ δειλινὸ, στὴ συναυλία τοῦ Ὁδείου μας.

— Ὁ ποιητὴς Σκίπης ἤρθε δῶ γιὰ λίγες μέρες, ξα-ναχυρίζοντας τὴν ἄλλη βδομάδα στὸ Παρίσι. Μὲ χαρὰ τὸν εἶδαμε ὅλοι τὸν ἀγαπημένον φίλον μας.

— Κάποιος «ὠραιοψαράς» μᾶς στέλνει μερικὲς «ὠραιό-πλεχτες», καθὼς τις λέει, λέξεις ποὺ ψάρεψε τούτη τῆ βδομάδα κάπου. Ἀκοῦστε τις : ὠραιοκοσμικὴ συνάθρο-σις—ἐκπαγλὸν σύνολον — χαριτόλουστος θελκτικότης— ὑπερκομφοτέρα—ὠραιογράμμος καὶ ὠραιοζωγράφος—ὠραιο-χρωματιστικὸς χροσστήρ... καὶ μὲ τις ὑγειῆς σας.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Ἐνάρετο. Κατὰ ἀγενικὴν ἀναζήτησιν ἐξανυπώ-νομε σήμερα τὸ δεύτερον ἀπρὸς Ἰερβὸν Ἀρέταν ἐπίγραμμα σου, ποὺ τυπώθηκε μ' ἓνα δυὸ λεθάκια στὸ περασμένον φύλλο :

Ἄλλη φωνὴ

Ἀρέτας εἶναι κριτικὸς—φυσίαι τὸ φρέσκο ἀγέρι— μὲ τὸ ζερβὸ τοῦ τὸ μυαλό, μὲ τὸ ζερβὸ τοῦ χέρι. Μὰ πάντα παρακέρτουνε τὰ κριτικὰ του λάθη. Τάχα τὰ «Παναθήναια» δὲν εἶν' ἓνα καλάθι ;

Καὶ γιὰ τᾶλλο, δίκιο ἔχεις. Ἡ σειρά τῶν κριτικᾶστρων στὰ «Παναθήναια» ἔτσι πάει : Κουσιτίδης ἐγέννησε Καμπά-νηΝ· Καμπάνης ἐγέννησε ἘσνόπουλοΝ· Ἐσνόπουλος ἐγέν-νησε ΖερβὸΝ Ἀρέταν... καὶ τράβα κορδέλαΝ.—κ. Π. στὴ Γενέθῃ. Λάβαμε τὴ συντρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐντοκοὶ καταθέσεις

Καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια

Τροποποιηθεῖσθε τῆς κλίμακος τῶν τόκων τῶν εἰς τρα-πεζικὰ γραμμάτια νέων ἐντόκων καταθέσεων ἐν ὄψει ἢ ἐπὶ προθεσμία. δηλοποιεῖται, ὅτι ἀπὸ 15 Ἀπριλίου 1909 ἢ Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος δέχεται παρὰ τε τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τοῖς Ὑποκαταστήμασιν αὐτῆς καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια ἀποδοτέας ἐν ὄψει ἢ ἐν ὀρισμένῃ προθεσμίᾳ ἐπὶ τόκῳ.

1) 1) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς ἐν ὄψει ἀποδοτέα καταθέσεις μέχρι ποσοῦ δρ. 10.000, πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου τοῦ τόκου ὀριζομένου εἰς 1 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος μέχρι 50,000 δραχμῶν πέραν δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου εἰς 1)2 τοῖς 0)0. Αἱ καταθέσεις αὗται γίνονται δεκταὶ καὶ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμὸν παραδιδόμενον τῷ καταθέτῃ βιβλιαρίου λογα-ριασμοῦ καὶ βιβλιαρίου ἐπιταγῶν.

2) 2) ταῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις ἀποδοτέας μετὰ ἐξ μῆνας τουλάχιστον.

2) 1)2 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀπο-δοτέας μετὰ ἐν ἔτος τουλάχιστον.

3) 3) τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδοτέας μετὰ δύο ἔτη τουλάχιστον.

3) 1) 2 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τὰς ἀποδο-τέας μετὰ τέσσαρα ἔτη τουλάχιστον.

4) 4) ταῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ τὰς καταθέσεις τῆς ἀποδοτέας μετὰ πέντε ἔτη τουλάχιστον ὡς καὶ διὰ τὰς πέραν τῶν πέντε ἐτῶν ἢ τὰς διαρκεῖς.

Καταθέσεις εἰς χρυσόν

Δέχεται ἔτι ἐντόκους καταθέσεις εἰς χρυσόν, ἢτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας Ἀγγλίας, ἀποδοτέαι ἐν ὀρισμένῃ προ-θεσμίᾳ ἢ διαρκεῖς ἐπὶ τόκῳ.

1) 1)2 τοῖς 0)0 κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις 6 μηνῶν τουλάχ.

2) 0)0 » » » » » » 1 ἔτους »

2) 1)2 » » » » » » 2 ἔτων »

3) 0)0 » » » » » » 4 » »

4) 0)0 » » » » » » 5 » »

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι. Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι ὁμολογιῶν πληρώνονται παρὰ τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ κατα-θέτου ἐν τοῖς Ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις.